Tallinna Mustamäe Gümnaasium

TALLINNA MUSTAMÄE GÜMNAASIUMI ÕPPEKAVA

Üldosa

Tallinn 2022

Sisukord

1. peatükk. Üldsätted **6**
§ 1.1. Õppekava koostamise alused 6
§ 1.2. Õppekava ülesehitus 6

2. peatükk. Kooli väärtused ja eripära **8**
§ 2.1. Põhi- ja gümnaasiumihariduse alusväärtused 8
§ 2.2. Kooli eripära 9

3. peatükk. Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid **10**
§ 3.1. Kooli sihiseade 10
§ 3.2. Põhikooli sihiseade 10
§ 3.3. Gümnaasiumi sihiseade 10
§ 3.4. Pädevused 11
§ 3.5. Üldpädevused 11
§ 3.6. Kultuuri- ja väärtuspädevus 12
§ 3.7. Sotsiaalne ja kodanikupädevus 12
§ 3.8. Enesemääratluspädevus 13
§ 3.9. Õpipädevus 13
§ 3.10. Suhtluspädevus 14
§ 3.11. Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus 15
§ 3.12. Ettevõtlikkuspädevus 15
§ 3.14. Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused 16
§ 3.15. Valdkonnapädevused 17
§ 3.16. Põhikooli kooliastmetes taotletavad pädevused 18

4. peatükk. Õppimise käsitus ja õpikeskkond **22**
§ 4.1. Õppimise ja kasvatuse käsitus põhikoolis 22
§ 4.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes 23
§ 4.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes 24
§ 4.5. Õppimise käsitus gümnaasiumis 25
§ 4.6. Õppimine ja õpiprotsessi juhtimine 25
§ 4.7. Õppekeskkond 25
§ 4.8. Sotsiaalne ja vaimne keskkond 25
§ 4.9. Füüsiline keskkond 26

5. peatükk. Õppekorraldus **28**
§ 5.1. Õppeaasta 28
§ 5.2. Õppekorraldus põhikoolis 29
§ 5.3. Õppekorraldus I kooliastmes 29
§ 5.4. Õppekorraldus II kooliastmes 29
§ 5.5. Õppekorraldus III kooliastmes 30

§ 5.6. Õppekorraldus gümnaasiumis 30
§ 5.7. Keel- ja kultuuriloosuund gümnaasiumis 31
§ 5.8. Keele-reaalsuund gümnaasiumis 32
§ 5.9. Keskkonna- ja loodussuund gümnaasiumis 32
§ 5.10. Õpilase poolt valitavad valikained gümnaasiumis 33
§ 5.11. Kitsas ja lai matemaatika 36
§ 5.12. Kooli õppekava väline õppimine kooli õppekava osana 37

6. peatükk. Tunnijaotusplaan 38
§ 6.1. Põhikooli tunnijaotusplaan 38
§ 6.2. Gümnaasiumi tunnijaotusplaan (1) Kohustuslikud kursused 39

7. peatükk. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted **43**
§ 7.1. Läbivad teemad 43
§ 7.2. Läbiv teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" põhikoolis 44
§ 7.3. Läbiv teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" gümnaasiumis 46
§ 7.4. Läbiv teema "Keskkond ja jätkusuutlik areng" põhikoolis 47
§ 7.5. Läbiv teema "Keskkond ja jätkusuutlik areng" gümnaasiumis 48
§ 7.6. Läbiv teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" põhikoolis 49
§ 7.7. Läbiv teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" gümnaasiumis 50
§ 7.8. Läbiv teema "Kultuuriline identiteet" põhikoolis 51
§ 7.9. Läbiv teema "Kultuuriline identiteet" gümnaasiumis 52
§ 7.10. Läbiv teema "Teabekeskkond" põhikoolis 53
§ 7.11. Läbiv teema "Teabekeskkond" gümnaasiumis 54
§ 7.12. Läbiv teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" põhikoolis 55
§ 7.13. Läbiv teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" gümnaasiumis 56
§ 7.14. Läbiv teema "Tervis ja ohutus" põhikoolis 57
§ 7.15. Läbiv teema "Tervis ja ohutus" gümnaasiumis 59
§ 7.16. Läbiv teema "Väärtused ja kõlblus" põhikoolis 60
§ 7.17. Läbiv teema "Väärtused ja kõlblus" gümnaasiumis 61

8. peatükk. Õppeainete vahelise lõimingu põhimõtted 63
§ 8.1. Lõiming 63
§ 8.2. Lõimingu rakendamine 63

9. peatükk. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord **65**

10. peatükk. Õpilasuurimuse korraldus gümnaasiumis 66

11. peatükk. Praktilise töö korraldus gümnaasiumis **67**

12. peatükk. Õpilase arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus **68**
I jagu. Üldsätted 68
§ 12.1. Reguleerimisala 68

§ 12.2. Hindamise alus 68
§ 12.3. Hindamise eesmärk 68
II jagu. Hindamisest teavitamine 69
§ 12.4. Hindamisest teavitamine 69
III jagu. Teadmiste ja oskuste hindamine 70
§ 12.5. Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamise skaalad 70
§ 12.6. Hinnete sisu 71
§ 12.7. Õpitulemuste hindamise korraldus 72
§ 12.8. Kujundav hindamine 72
§ 12.9. Õpiprotsessi hindamine 73
§ 12.10. Arvestuslik hindamine 73
§ 12.11. Järelevastamise ja hinde parandamise kord 75
§ 12.12. Kokkuvõtva hindamise põhimõtted 75
§ 12.13. Kokkuvõttev hindamine põhikoolis 77
§ 12.14. Kokkuvõttev hindamine gümnaasiumiastmes 77
§ 12.15. Üleminekueksamid 77
IV jagu. Käitumise ja hoolsuse hindamine 78
§ 12.16. Käitumise ja hoolsuse hindamise korraldus 78
§ 12.17. Käitumise hindamine 78
§ 12.18. Hoolsuse hindamine 79
V jagu. Hinde vaidlustamine ja vaidlusküsimuste lahendamine 79
§ 12.19. Hinde vaidlustamine ning vaidlusküsimuste lahendamine 79
VI jagu. Õpilase järgmisse klassi üleviimine, täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine 80
§ 12.20. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine ning korduseksam 80
§ 12.21. Õpilase järgmisse klassi üleviimine 81
§ 12.22. Põhikooli lõpetamine 82
§ 12.23. Gümnaasiumi lõpetamine 82

13. peatükk. Haridusliku erivajadusega õpilase õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord **84**
I jagu. Üldsätted 84
§ 13.1. Sissejuhatus 84
§ 13.2. Haridusliku erivajadusega õpilane 84
§ 13.3. Üldpõhimõtted õpilase arengu toetamisel 85
II jagu. Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord 85
§ 13.4. Teenuse kirjeldus 85
§ 13.5. Tugispetsialistid 86
§ 13.6. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija 86
§ 13.7. Sotsiaalpedagoog 87
§ 13.8. Koolipsühholoog 87

§ 13.9. Logopeed 87
§ 13.10. Õpetaja abi 88
§ 13.11. Kooliõde 88
§ 13.12. Teenuse rakendamise kord 88
III jagu. Õpilasele vajalik tugi, selle väljaselgitamine ja rakendamine 89
§ 13.13. Õpilase rakendatava toe liigid 89
§ 13.14. Üldine tugi 89
§ 13.15. Tõhustatud tugi 90
§ 13.16. Eritugi 91
§ 13.17. Õpilase arengu toetamine 91
§ 13.18. HEV õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart 93
§ 13.19. Andekas laps ja erivajadus 93
§ 13.20. Pikapäevarühm 94
§ 13.21. Meetmete mõju hindamine 94
§ 13.22. Individuaalne õppekava 95

14. peatükk. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldamine 97
§ 14.1. Õpilaste ja vanemate teavitamine 97
§ 14.2. Õpilaste ja vanemate nõustamine 97

15. peatükk. Karjääriõppe, -info ja -nõustamise korraldamine **99**

16. peatükk. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted 100
§ 16.1. Õpetajate koostöö 100
§ 16.2. Õpetaja töö planeerimine 100

17. peatükk. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord 101
§ 17.1. Kooli õppekava arendustöö 101
§ 17.2. Kooli õppekava uuendamine ja täiendamine 101

1. peatükk. Üldsätted

§ 1.1. Õppekava koostamise alused

(1) Tallinna Mustamäe Gümnaasiumi (järgnevas tekstis kasutatud lühendatud nimetust Mustamäe Gümnaasium või lühendit MG) õppekava on Mustamäe Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

(2) Mustamäe Gümnaasiumi õppekava koostamisel on lähtutud Põhikooli riiklikust õppekavast (Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrus nr 1) ja Gümnaasiumi riiklikust õppekavast (Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrus nr 2), arvestades piirkonna vajadusi, kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning vaimseid ja materiaalseid ressursse.

(3) Mustamäe Gümnaasiumi õppekava on kooskõlas Eesti Vabariigi ja Tallinna haridusseadlusandlusega ning MG arengukavaga.

(4) Kooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab gümnaasiumi direktor. Kooli õppekava kehtestab direktor. Muudatused kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.

(5) Mustamäe Gümnaasiumi õppekava järgi koostavad õpetajad oma töökavad.

§ 1.2. Õppekava ülesehitus

(1) Mustamäe Gümnaasiumi õppekavas koosneb üldosast ja ainekavadest.

(2) Üldosas esitatakse:

1) üldsätted;
2) kooli väärtused ja eripära;
3) kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid;
4) õppimise käsitlus ja õppekeskkond;
5) õppekorraldus;
6) tunnijaotusplaan;
7) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted;
8) õppeainete vahelise lõimingu põhimõtted;
9) III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord;
10) õpilasuurimuse ja praktilise töö korraldus gümnaasiumis;
11) õpilaste arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus;

12) haridusliku erivajadusega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord;
13) õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldamine;
14) karjääriõppe, -info ja -nõustamise korraldamine;
15) õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted; 16) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

(3) Ainekavad koondatakse ainevaldkondade kaupa ning esitatakse põhikoolis klassiti, gümnaasiumis kursuseti.

(4) Ainevaldkonna kohta esitatakse
1) ainevaldkondliku pädevuse kirjeldus;
2) ainevaldkonna õppeainete loetelu ja maht;
3) ainevaldkonna kirjeldus;
4) üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes;
5) lõiming teiste ainevaldkondadega;
6) läbivate teemade rakendamine;
7) õppetegevuse kavandamine ja korraldamine;
8) hindamise alused;
9) füüsiline õpikeskkond.

(5) Ainekavades esitatakse õppeaine kohta üldiselt:
1) õppeaine õppe- ja kasvatuseesmärgid;
2) õppeaine kirjeldus;
3) õpitulemused kooliastmeti;
4) õppetegevus;
5) füüsiline õpikeskkond;
6) hindamine; ning klassiti või kursuseti:
1) õppesisu ja õpitulemused õppeteemade läbimisel või osaoskuseti;
2) aine õppesisu seos õppekava läbivate teemadega ning lõiming teiste õppeainetega.

2. peatükk. Kooli väärtused ja eripära

§ 2.1. Põhi- ja gümnaasiumihariduse alusväärtused

(1) Mustamäe Gümnaasiumis toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.

(2) Põhikooliosas luuakse tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

(3) Gümnaasiumiastmes luuakse igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks õpilase eelistusi arvestades, loovaks eneseteostuseks, teaduspõhise maailmapildi kinnistumiseks ning emotsionaalse, sotsiaalse ja kõlbelise küpsuse saavutamiseks.

(4) Põhikoolis kujundatakse väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.

(5) Gümnaasiumiosas jätkatakse põhikoolis toimunud väärtuskasvatust, tähtsustades väärtusi, mis aitavad kaasa ühiskonna inimvara ning riigi majanduse arengule.

(6) Mustamäe Gümnaasium lähtub oma tegevuses järgmistest Eesti Vabariigi põhiseaduse, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni, lapse õiguste konventsiooni ja Euroopa Liidu alusdokumentide põhjal nimetatud eetilistest põhimõtetest:

1) elu ja inimväärikuse austamine;
2) südametunnistuse-, usu- ja mõttevabadus;
3) lugupidamine enda ja teiste rahvaste traditsioonide ja kultuuriväärtuste vastu;
4) sallivus ja võrdõiguslikkus;
5) õigusriigi ja demokraatlike põhimõtete järgimine;
6) vägivallatus ja solidaarsus;
7) ausus, õiglus ja vastutustunne;
8) looduskeskkonna säilitamine; 9) perekonna väärtustamine.

(7) Mustamäe Gümnaasiumi kui organisatsiooni põhiväärtusteks on:

1) igaühe ja kooli kui organisatsiooni õppimisvõime;
2) kõrge koolikultuur;
3) soodne psühhokliima;
4) õppetöö kõrge kvaliteet;
5) pedagoogilise personali kõrge kvalifikatsioon;
6) meeskonnatöö oskused;
7) materiaalse baasi vastavus õppetegevuse, turvalisuse ja tervisekaitsenõuetele.

§ 2.2. Kooli eripära

(1) Mustamäe Gümnaasiumi missiooniks on väärtustada õppimist ja kõrget koolikultuuri, mis aitab noorel inimesel areneda loovaks isiksuseks, kes:

1) tunnetab ennast ja oma kohta muutuvas maailmas;
2) väärtustab kõlbelisust ja mitmekülgset haridust, teadvustab elukestva õppe vajadust; 3) suudab otsustada ja oma tegude eest vastutada.

(2) Mustamäe Gümnaasiumi tunnuslauseks on "Samm-sammult täiuslikkuse poole!".

(3) Mustamäe Gümnaasiumi visiooniks on kujundada oma õpilastest ühiskonda panustavad, kriitilise mõtlemisega, lahendusi otsivad, loovad ning tolerantsed ühiskonna liikmed.

(4) Mustamäe Gümnaasiumis peetakse oluliseks, et õpilane omandaks hea emakeele- ja võõrkeelteoskuse ning reaal- ja loodushariduse. Selleks on suurendatud põhikoolis eesti keele, inglise keele, matemaatika ja loodusainete ning gümnaasiumis võõrkeelte ja loodusainete mahtusid. Koolil on pikaaegsed kogemused inglise keele süvaõppe ja loodusainete süvendatud õppe vallas. Seda toetavad kooli õppesuunad: põhikoolis inglise keele süvaõpe ning gümnaasiumis keelesuund, keele-reaalsuund ning keskkonna- ja loodussuund.

3. peatükk. Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

§ 3.1. Kooli sihiseade

(1) Koolil on nii hariv kui kasvatav ülesanne.

(2) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(3) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse nii põhikooli kui gümnaasiumi õpetuses ja kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

§ 3.2. Põhikooli sihiseade

(1) Põhikoolis aitab kool kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

(2) Õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks põhikoolis tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

(3) Kooli ülesandeks on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, enesereflekssiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

(4) Koolis toetatakse õpilase põhiliste väärtushoiakute kujunemist, mille tulemusena õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Koolis luuakse alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

(5) Kool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Taotletakse, et põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

§ 3.3. Gümnaasiumi sihiseade

(1) Gümnaasiumis on kooli ülesandeks noore ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärke teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma

kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

(2) Õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks on, et õpilased leiaksid endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee. Kool loob tingimused, et õpilased omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või kutseõppeasutuses.

(3) Selleks keskendutakse:

1) õpilaste iseseisvumisele, oma maailmapildi kujunemisele ja valmisolekule elus toime tulla;
2) adekvaatse enesehinnangu kujunemisele;
3) iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamisele;
4) edasise haridustee võimaluste tutvustamisele ja hindamisele;
5) kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemisele.

§ 3.4. Pädevused

(1) Pädevuse all mõistetakse teadmiste, oskuste ja hoiakute kogumit, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult, paindlikult ja tulemuslikult toimida ning on oluline inimeseks ja kodanikuks kujunemisel.

(2) Pädevused jagunevad:

1) üldpädevusteks;
2) valdkonnapädevusteks ja
3) põhikooli kooliastmetes taotletavateks pädevusteks.

§ 3.5. Üldpädevused

(1) Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel.

(2) Üldpädevused kujunevad õppeainetes taotletavate õpitulemuste ja läbivate teemade käsitlemise kaudu ainetundides ning tunni- ja koolivälises tegevuses.

(3) Üldpädevuste kujunemist jälgivad, toetavad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli, kodu ja kogukonna koostöös. (4) Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

1) kultuuri- ja väärtuspädevus;
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus;
3) enesemääratluspädevus;
4) õpipädevus;

5) suhtluspädevus;
6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus;
7) ettevõtlikkuspädevus; 8) digipädevus.

§ 3.6. Kultuuri- ja väärtuspädevus

(1) Põhikooliõpilane suudab:
1) hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast;
2) tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega;
3) väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;
4) hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust;
5) teadvustada oma väärtushinnanguid.

(2) Gümnaasiumiõpilane suudab:
1) hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast;
2) tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega;
3) väärtustada kunsti ja loomingut ning kujundada ilumeelt;
4) hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust;
5) teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; 6) olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse.

§ 3.7. Sotsiaalne ja kodanikupädevus

(1) Põhikooliõpilane suudab:
1) ennast teostada;
2) toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut;
3) teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme;
4) austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära;
5) teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides;

6) aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

(2) Gümnaasiumiõpilane suudab:

1) ennast teostada;
2) toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut;
3) teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
4) austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära;
5) teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides;
6) aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
7) mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest;
8) väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid;
9) tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis.

§ 3.8. Enesemääratluspädevus

(1) Põhikooliõpilane suudab:

1) mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;
2) analüüsida oma käitumist erinevates olukordades;
3) käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; 4) lahendada suhtlemisprobleeme.

(2) Gümnaasiumiõpilane suudab:

1) mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi;
2) analüüsida oma käitumist erinevates olukordades;
3) käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise;
4) lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme;
5) käituda inimsuhetes sõltumatult;
6) hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.

§ 3.9. Õpipädevus

(1) Põhikooliõpilane suudab:

1) organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet;
2) planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
3) seostada omandatud teadmisi varemõpituga;
4) analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi.

(2) Gümnaasiumiõpilane suudab:

1) organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet;
2) leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi;
3) planeerida õppimist ja seda plaani järgida;
4) kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
5) seostada omandatud teadmisi varemõpituga;
6) analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi.

§ 3.10. Suhtluspädevus

(1) Põhikooliõpilane suudab:

1) ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust;
2) ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada;
3) lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;
4) kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili;
5) väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.

(2) Gümnaasiumiõpilane suudab:

1) ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles ja iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust;
2) ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada;
3) lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;

4) koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili;
5) väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.

§ 3.11. Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

(1) Põhikooliõpilane suudab:
1) kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus;
2) suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; 3) mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; 4) kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

(2) Gümnaasiumiõpilane suudab:
1) kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades;
2) mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale;
3) mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske; 4) teha tõenduspõhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades; 5) kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt.

§ 3.12. Ettevõtlikkuspädevus

(1) Põhikooliõpilane suudab:
1) ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;
2) näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele;
3) seada eesmärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia;
4) korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest;
5) reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; 6) võtta arukaid riske.

(2) Gümnaasiumiõpilane suudab:
1) ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;
2) näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele;

3) seada eesmärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia;
4) korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest;
5) reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele;
6) võtta arukaid riske;
7) mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid.

§ 3.13. Digipädevus

Õpilane suudab:

1) kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes;
2) leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust;
3) osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel;
4) kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;
5) olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;
6) järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

§ 3.14. Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

(1) Üldpädevuste kujundamiseks ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatakse järgmisi tegevusi:
1) õppekava rakendamist toetavad tegevused;
2) koolisisesed ühistegevused;
3) koolivälised tegevused.

(2) Õppekava rakendamist toetavateks tegevusteks on:
1) ainesiseste ja ainetevaheliste projektide läbiviimine;
2) ainepäevade või –nädalate korraldamine;
3) koolituste läbiviimine õpilastele, õpetajatele ja lapsevanematele;
4) õppekäikude korraldamine, mis kooskõlastatakse eelnevalt teiste aineõpetajatega;
5) virtuaalsete õppekeskkondade kasutamine ja e-õppe elementide rakendamine;

6) külalislektorite loengud;
7) loovtööde ja uurimistööde koostamine;
8) valikainete õppes osalemine;
9) õppepäevade läbiviimine väljaspool kooli (muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, botaanikaaias jm);
10) nutiseadmete ja arvutite kasutamine ainetunnis;
11) õpperuumide sisustamine kaasaegse esitlustehnika ja õppevahenditega;

(3) koolisisesteks ühistegevusteks on:
1) kooli traditsiooniliste ürituste läbiviimine (õppeaasta avaaktused, lõpuaktused, tähtpäevadega seotud üritused, kevadkontsert, tantsukavade võistlus, õpilastööde näitus, abiturientide kevadball jms);
2) ülekoolilised spordipäevad;
3) loovtööde ja uurimistööde kaitsmine ja esitlemine;
4) õpilasesinduse süsteemne töö;
5) õpilasfirmade töö;
6) huvitegevuses osalemine;

(4) Koolivälisteks tegevusteks on:
1) osalemine ainevõistlustel ja –olümpiaadidel;
2) osalemine piirkondlikes, üleriigilistes ja rahvusvahelistes projektides;
3) osalemine spordivõistlustel;
4) ekskursioonide korraldamine;
5) teatri ühiskülastused;

§ 3.15. Valdkonnapädevused

(5) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna.

(6) põhikooli ainevaldkonnad on:
1) keel ja kirjandus;
2) võõrkeeled;
3) matemaatika;
4) loodusained;
5) sotsiaalained;
6) kunstiained;
7) tehnoloogia;

8) kehaline kasvatus.

(7) Gümnaasiumi ainevaldkonnad on:

1) keel ja kirjandus;
2) võõrkeeled;
3) matemaatika;
4) loodusained;
5) sotsiaalained;
6) kunstiained;
7) kehaline kasvatus.

(8) Ainevaldkonna õppeainete õpetamise peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujundamine.

(9) Valdkonnapädevuste kujunemist ning gümnaasiumi õppe- ja kasvatuseesmärkide saavutamist toetavad ainekavades esitatud õpitulemused, lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus.

(10) Valdkonnapädevuste kirjeldused esitatakse ainevaldkondade kavades.

§ 3.16. Põhikooli kooliastmetes taotletavad pädevused

Põhikooli kooliastmetes taotletavad pädevused kirjeldavad kokkuvõtvalt õpilase arengut eakohaste üldpädevuste ja valdkonnapädevuste ning õpitulemuste omandatuse kaudu vastavas kooliastmes.

§ 3.17. I kooliastmes taotletavad pädevused I

kooliastme lõpus õpilane:

1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;

5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
8) käitub loodust hoidvalt;
9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda; 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

§ 3.18. II kooliastmes taotletavad pädevused

II kooliastme lõpus õpilane:

1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;

4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
10) oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

§ 3.19. III kooliastmes taotletavad pädevused

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;

3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärke ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemeetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

4. peatükk. Õppimise käsitus ja õpikeskkond

§ 4.1. Õppimise ja kasvatuse käsitus põhikoolis

(1) Põhikoolis käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. See tähendab niisuguste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikuses toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks. Õppekeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega, kusjuures õppekeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused. Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasi ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.

(2) Õpetamist mõistetakse kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

(3) Kasvatuse all mõistetakse õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskuju, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

(4) Õpet kavandades ja ellu viies:

1) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

3) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.

(5) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab põhikool kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

(6) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab põhikool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

§ 4.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes

(1) Esimeses kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:
1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;

5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(2) Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

(3) Mustamäe Gümnaasiumis kasutatakse I kooliastmes aineõpetuslikku tööviisi.

§ 4.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes.

(1) Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmis- ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:

1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele; 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(2) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

§ 4.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;

6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

§ 4.5. Õppimise käsitus gümnaasiumis

(1) Gümnaasiumis käsitatakse õppimist õpilase aktiivse ja sihipärase tegevusena, mis on suunatud tajutava informatsiooni mõtestamisele ja tõlgendamisele vastastikuses toimes teiste õpilaste, õpetajate, vanemate ja üldisema elukeskkonnaga, toetudes juba olemasolevatele teadmisstruktuuridele.

(2) Õppimises on kesksel kohal õpilaste aktiivne teadmiste konstrueerimise protsess. Selleks luuakse gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevusega õppekeskkond, mis soodustab iseseisvat õppimist, sealhulgas vajalike õppimisoskuste kujunemist. Õppe- ja kasvatustegevuses tuleb õpilastel lasta seada oma sihid, õppida töötama nii iseseisvalt kui ka kollektiivselt ning anda õpilastele võimalus leida erinevaid töömeetodeid katsetades neile sobivaim õpistiil.

§ 4.6. Õppimine ja õpiprotsessi juhtimine

Nii põhikoolis kui gümnaasiumis lähtutakse õppetöö läbiviimisel põhimõttest, et

1) õppimise eest vastutab õpilane ja
2) õppeprotsessi juhtimise eest õpetaja.

§ 4.7. Õppekeskkond

(1) Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad.

(2) Koolis korraldatav õpe kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

(3) Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

(4) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas õues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

§ 4.8. Sotsiaalne ja vaimne keskkond

(1) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

1) osaleb kogu koolipere;

2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusega seotud osaliste vahel;
3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
6) ennetatakse välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
7) ollakse avatud vabale arvamusvahetusele, sealhulgas kriitikale;
8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel, tolerantsusel ja heatahtlikkusel;
11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
12) korraldatakse koolielu, lähtudes rahvusliku, rassilise, soolise ja muudel alustel võrdse kohtlemise põhimõtetest ning soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest.

(2) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel lähtutakse kooli väärtusprintsiipidest, mille alusel on koostatud kooli kodukord, sh õpilaste tunnustamine ning tugi- ja mõjutusmeetmete rakendamine, ning tegevusjuhised häire ja äkkrünnaku puhul.

§ 4.9. Füüsiline keskkond

(1) Füüsilist keskkonda kujundades jälgitakse, et:
1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat:
   a) koolis on kaks arvutiklassi, kus on võimalik läbi viia ainetunde ning teha iseseisvat tööd;
   b) lugemissaalis on võimalik kasutada videotehnikat filmide vaatamiseks;
   c) koolimaja on kaetud traadita arvutiside võrguga;

d) arvutiklassis on õpilasel võimalik kasutada printimisteenust;
e) kantseleis on õpilasel võimalik kasutada paljundusteenust;
f) püüeldakse selle poole, et kõikides klassiruumides oleks võimalik kasutada projektorit ja laua- või sülearvutit;

3) õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu:
a) laenutada raamatuid koju;
b) lugeda raamatuid ja ajakirjandust lugemissaalis;
c) mängida lugemissaalis arvutimänge;
d) teha lugemissaalis iseseisvat tööd;

4) raamatukogu toetab kooli õppekavast lähtudes kõikide ainete õpetamist koolis, arendab õpilaste teabe hankimise ja kasutamise jm iseseisva töö oskusi, toetab õpilase lugemishuvi ning vaba aja mõtestatud sisustamist;

5) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;

6) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;

7) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid:
a) raamatukogu hangib õppetööks vajaliku õppekirjanduse;
b) ainetundide läbiviimiseks kasutatakse vajadusel arvutiklasse või lugemissaali;
c) koolis on võimalik kasutada SMART tahvlit;
d) loodusainete õppes kasutatakse Vernier' seadmeid;
e) õppetööd toetavate keskkondadena kasutatakse Stuudiumi, Teamsi, Moodle'it jm;
f) tehnoloogiaõpetuse tundides kasutatakse erinevaid seadmeid ja tööpinke;
g) käsitöötundides kasutatakse õmblus- jt masinaid;

8) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt. Kehalise kasvatuse tundideks kasutatakse a) kooli staadioni,
b) kooli võimlat;
c) kooli aulat;
d) talvisel ajal väljaspool kooli territooriumi asuvaid suusaradu ja uisuväljakuid
e) erinevaid spordivahendeid.

5. peatükk. Õppekorraldus

§ 5.1. Õppeaasta

(1) Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini.

(2) Õppeaasta koosneb kolmest trimestrist (põhikoolis) ja koolivaheaegadest.

(3) Õppeperioodis on kokku vähemalt 175 õppepäeva. Lõpuklassis on õppeperioodis kokku vähemalt 185 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Need päevad arvatakse õppepäevade hulka.

(4) Õppepäev on kalendripäev, mil õpilane on päevakava või individuaalse õppekava alusel kohustatud õppes osalema. Ühes nädalas on kuni viis õppepäeva.

(5) Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita.

(6) Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta. Söögivahetunni pikkus on 15 või 20 minutit.

(7) Põhikoolis võib suvevaheajal korraldada täiendava õppega seotud tegevusi, arvestades, et põhiharidust omandavale õpilasele on tagatud vähemalt kümne järjestikuse nädala pikkune puhkus kõigist õppe ja eksamitega seotud tegevustest.

(8) Koolivaheajad kehtestab haridus- ja teadusminister.

(9) Õppetundi võib läbi viia õues- või muuseumiõppe vormis, virtuaalses õppekeskkonnas või õppekäiguna. Selline õpe on fikseeritud kooli õppekavas.

(10) Õppekäik on üldjuhul tervet õppepäeva hõlmav õppeprotsess, mis sisaldab ainetevahelist lõimumist, arendab üld- ja ainealaseid ning läbivate teemade pädevusi.

(11) Ekskursioon on ühe- või mitmepäevane klassi ühisüritus, mis ei ole täpselt fikseeritud kooli õppekavas.

(12) Õppekäikude ja ekskursioonidega kaasnevad kulud ei kuulu rahastamisele kooli eelarvest. Õppekäike rahastatakse erinevate projektide kaudu või lastevanemate poolt. Kui ei leita võimalust õppekäigu rahastamiseks, jääb õppekäik toimumata. Ekskursioone rahastatakse lastevanemate poolt.

§ 5.2. Õppekorraldus põhikoolis

(1) Õppetöö korraldamise aluseks põhikoolis on aineõpetuslik tööviis.

(2) Kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel.

(3) Õppeaasta on jaotatud trimestriteks.

§ 5.3. Õppekorraldus I kooliastmes

(1) Õpilase nädalakoormus on:

1) 1. klassis 20 tundi;
2) 2. klassis 23 tundi; 3) 3. klassis 25 tundi.

(2) A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt - inglise keele süvaõppega klassis alates 2. klassist ning tavaõppega klassis alates 3. klassist.

(3) Kohustuslikest õppeainetest on riiklikult kehtestatud miinimumile lisaks:

1) inglise keele süvaõppega klassides:
    a) eesti keeles 1 nädalatund;
    b) A-võõrkeeles 4 nädalatundi;
    c) matemaatikas 3 nädalatundi;
2) tavaõppega klassidess:
    a) eesti keeles 3 nädalatundi;
    b) matemaatikas 4 nädalatundi;
    c) kehalises kasvatuses 1 nädalatund.

(4) Valikaineid I kooliastmes ei ole.

(5) Kõiki õppeaineid (v.a võõrkeeled) õpetatakse eesti keeles.

(6) 1. ja 2. klassi õpilastel on õppekavavälise tegevusena võimalus osaleda pikapäevarühmas.

§ 5.4. Õppekorraldus II kooliastmes

(1) Õpilase nädalakoormus on:

1) 4. klassis 25 tundi;
2) 5. klassis 28 tundi; 3) 6. klassis 30 tundi.

(2) A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt ja 6. klassis saab õpilane valida kolme B-võõrkeele vahel. Õpilasel on võimalik valida vene, hispaania või saksa keele vahel.

(3) Kohustuslikest õppeainetest on riiklikult kehtestatud miinimumile lisaks 1) inglise keele süvaõppega klassides:
    a) A-võõrkeeles 6 nädalatundi;
    b) matemaatikas 2 nädalatundi;
2) tavaõppega klassides:

a) eesti keeles 3 nädalatundi;
b) matemaatikas 2 nädalatundi;
c) loodusõpetuses 1 nädalatund;
d) ajaloos 1 nädalatund;
e) kunstis 1 nädalatund.

(4) Kooli valikaineks on arvutiõpetus 2 nädalatunniga.

(5) Kõiki õppeaineid (v.a võõrkeeled) õpetatakse eesti keeles.

§ 5.5. Õppekorraldus III kooliastmes

(1) Õpilase nädalakoormus on:

1) 7. klassis 30 tundi;
2) 8. klassis 32 tundi; 3) 9. klassis 32 tundi.

(2) A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt ja B-võõrkeelena vene keelt.

(3) Kohustuslikest õppeainetest on riiklikult kehtestatud miinimumile lisaks:

1) inglise keele süvaõppega klassides:
a) A-võõrkeeles 4 nädalatundi; 2)

tavaõppega klassides:

a) eesti keeles 1 nädalatund;
b) matemaatikas 2 nädalatundi;
c) geograafias 0,5 nädalatundi;
d) bioloogias 0,5 nädalatundi.

(4) Valikaineid III kooliastmes ei ole.

(5) Kõiki õppeaineid (v.a võõrkeeled) õpetatakse eesti keeles.

§ 5.6. Õppekorraldus gümnaasiumis

(1) Õpe gümnaasiumis toimub kursuseõppe vormis, 1 kursus vastab 35-tunnisele õppemahule.

(2) Kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel.

(3) Õpilase minimaalne õppekoormus gümnaasiumis on 96 kursust.

(4) Õpilase õppekoormusesse kuuluvad 63 riikliku õppekava põhjal kohustuslikku kursust, kooli poolt määratud 22 õppesuunda kujundavat kursust ja õpilase oma valikul vähemalt 11 valikainekursust. 1.09.2022 alustanud 10. klassi õpilaste õppekoormusesse kuuluvad 63 riikliku õppekava põhjal kohustuslikku kursust, kooli poolt määratud 23 õppesuunda kujundavat kursust ja õpilase oma valikul vähemalt 10 valikainekursust.

(5) Õpilane võib soovi korral valida minimaalselt ettenähtust rohkem valikkursusi.

(6) Pärast valikkursuse valimist muutub see õpilase kohustusliku õppekoormuse osaks ning tuleb õppekava läbimiseks sooritada vähemalt rahuldavale hindele, sealhulgas lõikes 5 kirjeldatud juhul, välja arvatud juhul, kui vastavat õpperühma huviliste vähesuse korral ei avata.

(7) Gümnaasiumis valib iga õpilane ühe kolmest õppesuunast:

1) Keele- ja kultuuriloosuund;
2) keele-reaalsuund;
3) keskkonna- ja loodussuund.

(8) Kõikides õppesuundades õpetatakse B2 taseme võõrkeelena inglise keelt ja B1 taseme võõrkeelena vene keelt.

(9) Täiendavalt on valikainena võimalik õppida hiina, saksa või hispaania keelt.

(10) Õppeainete Suurbritania ja USA maalugu, Tallinna ajalugu, Suurbritannia maalugu ning USA maalugu õppekeeleks on inglise keel.

§ 5.7. Keel- ja kultuuriloosuund gümnaasiumis

(1) Keele- ja kultuuriloo suunal (K) õpitakse lisaks tavapärasele keeleõppele kultuurilist silmaringi avardavaid ja tänapäevast keeleoskust kujundavaid valikkursusi. Kooli poolt kohustuslikena lisanduvad 10 kursust võõrkeeltes (B2 taseme võõrkeeles 6 kursust ja B1 taseme võõrkeeles 4 kursust), 9 kursust Suurbritannia ja USA maaloos (Suurbritannia ja USA geograafia, Suurbritannia ajalugu, inglise kirjandus, USA ajalugu, ameerika kirjandus) ning 2 kursust Tallinna ajaloos, milles antakse ka võimalus omandada giiditöö kogemus. Kõiki viimatinimetatud kursusi õpitakse inglise keeles. Valikainete kursustest on veel võimalik valida kursused sotsiaalpoliitilises ja juriidilises inglise keeles ja inglise ärikeeles. Õppida saab ka kolmandat võõrkeelt jpt valikkursusi.

(2) Inglise keele ja eelloetletud valikkursuste õppimise tulemusena on selle õppesuuna lõpetaja suuteline aktiivselt osa võtma diskussioonidest ja vestlustest ka inglise keelt emakeelena kõnelevate inimestega, leidma vajalikku teavet mitmesuguste infokanalite kaudu, saama aru pikkadest ja keerulistest tekstidest, nii olustikulistest kui ka kirjanduslikest, samuti saama aru erialastest artiklitest, aktuaalsetel teemadel kirjutatud artiklitest, ja täitma erinevaid, sh loomingulisi kirjutamisülesandeid, sooritada rahvusvaheliselt tunnustatud eksameid ning jätkata õpinguid vastavas võõrkeelses keskkonnas. Gümnaasiumi keele- ja kultuuriloo suuna edukalt lõpetanutel on võimalik omandada inglise keele oskus Euroopa keelemapi B2, C1 või C2 keeleoskustasemel. C1 või C2 keeleoskustasemel lõpetajal on head

eeldused jätkamaks õpinguid kõrgkoolides meil ja välismaal ning tööalaseks toimetulekuks ja karjäärivalikuks.

§ 5.8. Keele-reaalsuund gümnaasiumis

(1) Keele-reaalsuunal (KR) õpitakse süvendatult keeli ja reaalaineid. Kooli poolt kohustuslikena lisanduvad 10 kursust võõrkeeltes (B2 taseme võõrkeeles 6 kursust ja B1 taseme võõrkeeles 4 kursust), lai matemaatika (koosneb kokku 14 kursusest), 2 kursust keemias ja 2 kursust füüsikas ning üks aineteülene kursus "loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond". Täiendavalt on võimalik valida ingliskeelsetest ainetest Tallinna ajalugu, mis annab esmase ettevalmistuse giiditööks, Suurbritannia ja USA maalugu, sotsiaalpoliitilist ja juriidilist inglise keelt ning inglise ärikeelt. Õppida saab ka kolmandat võõrkeelt jpt valikkursusi.

(2) Sõltuvalt tasemest on keele-reaalsuuna lõpetajal võimalik omandada inglise keele oskus Euroopa keelemapi B2, C1 või C2 keeleoskustasemel, mis võimaldab end vabalt väljendada nii kõnes kui kirjas, võtta aktiivselt osa diskussioonidest ja vestlustest, leida vajalikku teavet, aru saada keerulistest olustikulistest ja aktuaalsetel teemadel kirjutatud artiklitest, täita erinevaid kirjutamisülesandeid, jätkata õpinguid vastavas võõrkeelses keskkonnas ja sooritada rahvusvaheliselt tunnustatud eksameid. Keele-reaalsuuna edukalt lõpetanutel on põhjalik ettevalmistus, jätkamaks õpinguid erinevatel erialadel kõrgkoolis meil ja välismaal ja tal on head eeldused tööalaseks toimetulekuks ja karjäärivalikuks.

§ 5.9. Keskkonna- ja loodussuund gümnaasiumis

(1) Keskkonna- ja loodussuunal (L) õpitakse põhjalikumalt bioloogiat, gegraafiat, füüsikat ja keemiat. Et keeleoskus on oluline igal elualal, on kooli poolt kohustuslikena lisatud õppekavva 6 kursust B2 taseme võõrkeeles ja 4 kursust B1 taseme võõrkeeles, lisaks sellele 1 kursust bioloogias, 1 kursus geograafias, 3 kursust keemias, 2 kursust füüsikas ja 3 kursust keskkonna- ja terviseõpetuses ning üks aineteülene kursus "loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond". Õpilasel on võimalik valida veel täiendav kursus keskkonnakeemias jpt valikkursusi. Keskkonna- ja loodussuunal õpitakse tundma keskkonnategureid, õhk- ja muldkeskkonda, tutvutakse jäätme- ja keskkonnasaaste probleemidega; maismaa ja vesikeskkonna ökosüsteemidega, loodusvarade ja energiaprobleemidega. Põhjalikult käsitletakse Eesti looduse mitmekesisust ja keskkonnakaitset. Õpilane saab ülevaate keskkonna-alastest rahvusvahelistest lepetest,

konventsioonidest ja Euroopa Liidu direktiividest. Keskkonnaõpetuses õpitakse kasutama huvitavaid bioindikatsiooni meetodeid, suur tähtsus on praktilistel ja uurimistöödel.

(2) Keskkonna-ja loodussuuna edukalt lõpetanutel on hea ettevalmistus õpingute jätkamiseks kõrgkoolides keskkonna, looduse ja meditsiiniga seotud erialadel ja suurepärased eeldused tööalaseks toimetulekuks ning karjäärivalikuks.

§ 5.10. Õpilase poolt valitavad valikained gümnaasiumis

(1) Kolmas võõrkeel. Gümnaasiumi jooksul õpitakse seda kokku kaheksa kursust, neist kolm kursust 10., kolm kursust 11. ja kaks kursust 12. klassis. Kolmas võõrkeel peaks kindlasti kuuluma keelesuuna ja keele-reaalsuuna õpilaste õppekavasse. Võimalik on valida kas saksa, hiina või hispaania keel (algajatele).

(2) Müüt ja kirjandus. Tutvutakse kirjanduse kõige vanemat kihistuse – müütidega – ning vana pärimuse seosega ilukirjanduse ja kultuuriga. Müüdi ja kirjanduse suhetele keskendumine võimaldab avastada nende seoseid, leida ajatuid arhetüüpe nende ajalikes avaldustes, mõista intertekstuaalseid suhteid ning maailmakirjanduse ja folkloori ühtsust. Müüdi kaks poolt – loolisus ja tunnetuslikkus – annavad hea võimaluse vanade lugude kaudu uurida väärtuste jäävust ja muutumist ajas ning mõtestada maailma oma elukogemusest lähtuvalt. Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(3) Riigikaitse. Esimene kursus on teoreetiline ja toimub õppeaasta jooksul. Käsitletavad teemad on Eesti sõjaajalugu; tänapäeva kriisid, sõjad ja relvakonfliktid; Eesti kaitsepoliitika ja Eesti osalemine NATOs; Eesti kaitsejõudude struktuur ja ülesanded, Eesti Kaitseväe ja Kaitseliidu sümboolika ning traditsioonid; kaitseväeteenistus, riviõpe, relvaõpe, topograafia ja orienteerumine, esmaabi välitingimustes, massihävitusrelvad ja kodanikukaitse, keskkonnakaitse kaitseväes. Teine kursus toimub juunis pärast õppetöö lõppu väljaõppekeskuses või välilaagrina. Kõikidele õppesuundadele.

(4) Suurbritannia maalugu. Õpitakse tundma Suurbritannia ajalugu ja inglise kirjandust. Kursuse õppekeel on inglise keel. Kaks kursust, ainult keele-reaalsuunale.

(5) Tallinna ajalugu. Õpitakse tundma Tallinna ajalugu ja kultuuriväärtusi, eestlaste traditsioone ja kombeid. Seostatakse Eesti, Euroopa ja maailmaajalugu. Saadakse teadmisi linna arengu ja probleemide kohta. Kaks kursust, keele-reaalsuunale, õpe toimub inglise keeles. Aine sisaldub kohustuslikuna keelesuuna õppekavas. Kaks kursust, ainult keelereaalsuunale.

(6) Teater, film ja kirjandus. Kursus võimaldab tundma õppida teatri ja filmi olemust. Vaadatakse ning analüüsitakse filme ja teatrietendust, mis on seotud eesti kirjandusega. Kursus arendab lugemis-, vaatamis- ja arutlusoskust. Kindlasti pakuvad need tunnid elamusi, sest teater on põnev klassiruum ja nii mõnigi film muutub koos vaatamise ja arutelu järel toredaks kunstiteoseks. Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(7) Sotsiaalpoliitiline ja juriidiline inglise keel. Õpitakse inglise keelt ja omandatakse antud valdkonnas tegelemiseks vajalik sõnavara ja register. Käsitletakse mitmeid valdkondi. Esiteks, Euroopa Liitu, selle liikmesriike, institutsioone ja tegevuspoliitikaid käsitlevad üldised teemad. Need materjalid annavad üldisi teadmisi Euroopa Liidust ja aastate lõikes palju ei muutu. Teiseks, jälgitakse reaalses ajas meil ja maailmas asetleidvaid sündmusi ja arengusuundi. See osa õppematerjalidest on igal aastal erinev. Õppetöö sisaldab lugemist, vestlusi-väitlusi läbitud teemadel, video ja uudiste salvestiste vaatamist ning analüüsimist, tõlkimist eesti keelest inglise keelde. Kaks kursust, kõikidele õppesuundadele.

(8) Digitaalne tootearendus ehk Codesterite Klubi. Uus tulevikku suunatud valikaine. Lõimitud programmeerimine ja tootearendus, mille käigus õpitakse, mida tähendab olla disainer, tarkvaraarendaja ja projektijuht tehnoloogiaettevõttes. Tehakse palju nii individuaalset kui rühmatööd. Pärast teoreetiliste oskuste omandamist esimesel aastal järgneb teisel aastal oma digitaalse projekti planeerimine ja prototüübi loomine, mida täiendatakse, viimistletakse ja esitletakse 12. klassis. Eelteadmised programmeerimisest ei ole vajalikud. Gümnaasiumi jooksul 15 kursust (viis kursust igal aastal), kõikidele õppesuundadele. Õppetöö on inglise keeles. Koolitust finantseerib Saksamaal asuv Riesenkampffi fond, projektipartneriteks on Tallinna Tehnikaülikool ja mitmed tarkvarafirmad nagu Microsoft, Skype jt. Igal järgmise kursusel osalemine eeldab eelmise kursuse läbimist.

(9) Majandus- ja ettevõtlusõpe. Õpitakse majanduse ja ettevõtluse aluseid. Saadakse ülevaade maailmamajanduses toimuvast ja selle seostest Eesti majandusega. Majandusõpetuses on palju praktilisi ülesandeid ja soovi korral võimalus ka õpilasfirmat luua. Kaks kursust, kõikidele õppesuundadele.

(10) Keskkonnakeemia. Keskkonnakeemias keskendutakse neljale teemale: vesi, õhk, muld, keskkonnamürgid (puhastusvahendid, toidulisandid jm). Kursuse eesmärk on tõsta huvi ja anda põhjendatud vastuseid aktuaalsetele keskkonnaprobleemidele. Samas arvestatakse igal konkreetsel õppeaastal keskkonnakeemia uurimistööde põhiteemat ja

keskendutakse selle avamisele. Üks kursus, keele-reaal- ning keskkonna- ja loodussuunale.

(11) Kunst Euroopas. Kursusel keskendutakse kunsti tekkimisele Euroopas, selle arengule läbi ajaloo. Lähemalt vaadeldakse Varakristluse, Bütsantsi, Vana-Vene, merovingide ja karolingide ajastu arhitektuuri, skulptuuri ning maalikunsti, samuti romaanika, gootika, renessansi ning manerismi kujutavat kunsti. Uuritakse kunsti ja religiooni seotust; kirik kui kunsti peamine tellija, kiriku mõju vähenemine ning humanistliku maailmavaate tekkimine – esimeste kunstnike tekkimine (kunstniku käsitöölisest eristamine jne). Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(12) Eesti vanema kunsti ajalugu. Kursuse sisuks on süvenemine Eesti kunsti. Kursus algab muistsete eestlaste kunstiga ning lõpeb baroki ning klassitsismi ajastu kunstiga Eestis. Kursusel vaadeldakse kunsti erinevates Eesti piirkondades, kuid valdav osa keskendub Tallinnale ja selle lähiümbrusele. Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(13) Inglise ärikeel. Õpitakse inglise keelt, tähelepanu on suunatud äri- ja majandusalasele sõnavarale. Kaks kursust, kõikidele õppesuundadele.

(14) USA maalugu. Tutvutakse USA ajaloo ja ameerika kirjandusega. Õppetöö toimub inglise keeles. Kaks kursust, keele-reaalsuunale.

(15) Kirjandus ja ühiskond. Kursuse eesmärk on asetada kirjandusteosed konkreetsemasse ühiskondlikku, sealhulgas poliitilisse ja mõttevoolulisse konteksti: keskmes on kõik see, mis kirjandust ümbritseb ja inspireerib. Kirjandusteost vaadeldakse ühiskonnaolude taustal, kus tähtsat rolli mängivad ajastu olulisemad ideed ja suundumused, mis tingivad kirjandusteoste temaatika ning vormi. Kursus võimaldab arutleda kirjanduskaanoni ja bestsellerite problemaatika üle ning käsitleda suurele lugejaskonnale ahvatlevaid teoseid (menu- ja hittkirjandust). Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(16) Kõne ja väitlus. Suulise tekstiloome kursus keskendub suulise eneseväljenduse, eesmärgistatud kuulamise ja argumenteeritud esinemise ning tagasiside arendamisele. Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(17) Usundiõpetus. Aine, mille käigus käsitletakse erinevaid religioone ja usulisi liikumisi, õpitakse tundma religiooni väljendumist kultuuris ning inimese ja ühiskonna elus, arutletakse eksistentsiaalsete küsimuste üle. Kaks kursust, kõikidele õppesuundadele.

(18) Joonestamine. Kursus tugineb varasematele matemaatika, osaliselt ka kunsti ja tööõpetuse kohustuslikel kursustel omandatud teadmistele, oskustele ning hoiakutele. Luuakse süsteemne ülevaade joonestamiseks vajalikust mitmekesisest teabest.

Kinnistuvad kursuse jooksul omandatud sõnavara, teadmised ruumigeomeetriast ja oskused lahendada probleemülesandeid graafiliselt ning sellega seotud rakendustest. Üks kursus, keele-reaal- ning keskkonna- ja loodussuunale.

(19) Kehaline kasvatus. Kaks kursust, kõikidele õppesuundadele.

(20) Psühholoogia. Kursus annab tervikliku ja süsteemse ülevaate psühholoogia teadusest läbi järgnevate teemade: inimese areng, käitumise bioloogilised alused, tunnetusprotsessid (aistingud, taju), õppimine ja mälu, vaimsed võimed, intelligentsus ja selle mõõtmine, inimese motiivid ja vajadused, emotsioonid, stress ja toimetulek, psühhopatoloogia, isiksusetestid, sotsiaalne käitumine. Loengute, praktiliste tööde ja diskussioonide kaudu õpitakse paremini mõistma iseennast ja teisi ning rakendama psühholoogiateadmisi eluliste probleemide lahendamisel. Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(21) Karjääriõpetus. Kursus koosneb kolmest osast: enesetundmine – analüüsitakse oma isiksust erinevate testide abil, mille tulemusena oskab õpilane näha seost isiksuseomaduste ja elukutsevaliku abil; haridus ja tööturg – õpitakse tundma erinevaid haridus- ja koolitusvõimalusi, ameteid ja elukutseid ning tööturu suundumusi, toimuvad infoseminarid, praktilised õppekäigud, töövarjupäev, õpitakse koostama CV-d ja motivatsioonikirja; planeerimine ja otsustamine - õpilane mõistab karjääriplaneerimist kui elukestvat protsessi, oskab saadud info põhjal teha teadlikke otsuseid. Üks kursus, kõikidele õppesuundadele.

(22) Terviseõpetus. Käsitletakse esmaabi osutamise põhiprintsiipe, omandatakse praktilisi oskusi kannatanu abistamiseks traumade või haigestumise puhul. Lahendatakse elus ettetulevatel terviseprobleemidel põhinevaid situatsioonülesandeid. Üks kursus, ainult 10. klassis. Kõikidele õppesuundadele.

(23) Teaduslabor. Praktilise keemia valikkursuse “Teaduslabor” raames õpitakse läbi praktilise tegevuse tundma keemilisi reaktsioone ja ainete omadusi. Tundides osalevad nii nooremad kui vanemad keemiahuvilised õpilased. Valmistutakse läbi viima teadusteatri etendusi, võimalik on valmistada seepi, kasvatada kristalle, valmistada pulgakommi või laavalampe. Kursusel osalemine aitab luua seoseid teooria ja praktika vahel ning arendab koostööoskust.

§ 5.11. Kitsas ja lai matemaatika

(1) Õpilane teeb gümnaasiumisse astudes valiku, kas ta hakkab õppima kitsast või laia matemaatikat, välja arvatud lõikes 4 sätestatud juhul.

(2) Õpilane saab soovi korral oma valikut muuta üks kord gümnaasiumi jooksul, välja arvatud lõikes 4 sätestatud juhul. Valikut on võimalik muuta pärast 10. klassi lõpetamist ja enne 11. klassi algust.

(3) Kitsa matemaatika vahetamisel laia matemaatika vastu omandab õpilane iseseisvalt laia matemaatikakursuse materjali, mida kitsa matemaatika raames pole õpitud, ning sooritab enne üleminekut arvestustöö või eksami, mille alusel pannakse välja laia matemaatika puuduvate kursuste hinded.

(4) Kõik keele-reaalsuuna õpilased õpivad kooli õppekava kohaselt laia matemaatikat ning selle vahetamine kitsa matemaatika vastu pole võimalik.

§ 5.12. Kooli õppekava väline õppimine kooli õppekava osana

Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud õpetaja või teise õppe- ja kasvatusalal töötava isiku kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust (sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis või huviringis), koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

6. peatükk. Tunnijaotusplaan

§ 6.1. Põhikooli tunnijaotusplaan

(1) Inglise keele süvaõppega klassid

Õppeaine/klass/kooliaste	1.	2.	3.	I ka	4.	5.	6.	II ka	7.	8.	9.	III ka
Eesti keel	7	7	6	20	5	3	3	11	2	2	2	6
Kirjandus						2	2	4	2	2	2	6
A-võõrkeel (inglise)		3	4	7	5	5	5	15	4	4	5	13
B-võõrkeel (vene, hispaania, saksa)							3	3	3	3	3	9
Matemaatika	4	4	5	13	5	5	5	15	5	4	4	13
Loodusõpetus	1	1	1	3	2	3	2	7	2			2
Geograafia									2/1	2	1/2	5
Bioloogia									1/2	2	2/1	5
Keemia										2	2	4
Füüsika										2	2	4
Ajalugu						1	2	3	2	2	2	6
Inimeseõpetus		1	1	2	1	1		2	1	1		2
Ühiskonnaõpetus							1	1			2	2
Muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
Kunst	2	1	2/1	4,5	1	1	1	3	1	1	1	3
Tööõpetus	1	2	1/2	4,5								
Käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus					1	2	2	5	2	2	1	5
Kehaline kasvatus	3	2	3	8	3	3	2	8	2	2	2	6
Arvutiõpetus						1	1	2				
Nädalakoormus	20	23	25		25	28	30		30	32	32	

(2) Tavaõppega klassid

Õppeaine/klass/kooliaste	1.	2.	3.	I ka	4.	5.	6.	II ka	7.	8.	9.	III ka
Eesti keel	7	8	7	22	6	4	4	14	2	2	3	7
Kirjandus						2	2	4	2	2	2	6

Õppeaine/klass/kooliaste	1.	2.	3.	I ka	4.	5.	6.	II ka	7.	8.	9.	III ka
A-võõrkeel (inglise)			3	3	3	3	3	9	3	3	3	9
B-võõrkeel (vene)							3	3	3	3	3	9
Matemaatika	4	5	5	14	5	5	5	15	5	5	5	15
Loodusõpetus	1	1	1	3	2	3	3	8	2			2
Geograafia									2	2	1/2	5,5
Bioloogia									2	2	2/1	5,5
Keemia										2	2	4
Füüsika										2	2	4
Ajalugu						2	2	4	2	2	2	6
Inimeseõpetus		1	1	2	1	1		2	1	1		2
Ühiskonnaõpetus							1	1			2	2
Muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
Kunst	2	1	2/1	4,5	1	1	1	3	1	1	1	3
Tööõpetus	1	2	1/2	4,5								
Käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus					1	2	2	5	2	2	1	5
Kehaline kasvatus	3	3	3	9	3	3	2	8	2	2	2	6
Arvutiõpetus						1	1	2				
Nädalakoormus	20	23	25		25	28	30		30	32	32	

§ 6.2. Gümnaasiumi tunnijaotusplaan (1)

Kohustuslikud kursused

Õppesuund	K			KR			L		
Klass	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.
Eesti keel	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kirjandus	2	2	1	2	2	1	2	2	1
Inglise keel	4	4	3	4	4	3	4	4	3
Suurbritannia ja USA maalugu	2	3	4	-	-	-	-	-	-
Tallinna ajalugu	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Vene keel	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Õppesuund	K			KR			L		
Klass	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.
Lai matemaatika või Kitsas matemaatika	5 3	5 3	4 2	5 -	5 -	4 -	5 3	5 2	4 2
Bioloogia	-	2	2	-	2	2	1	2	2
Geograafia (loodusgeograafia)	2	-	-	2	-	-	2	1	-
Keskkond ja tervis	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Keskkonnaõpetus	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Keemia	3	-	-	3	2	-	3	2	1
Füüsika	2	2	1	2	2	3	2	2	3
Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Ajalugu	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Ühiskonnaõpetus	-	-	2	-	-	2	-	-	2
Inimeseõpetus	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Geograafia (inimgeograafia)	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Uurimistöö alused	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Muusika	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunst	-	-	2	-	-	2	-	-	2
Riigikaitse	2	-	-	2	-	-	2	-	-
Kehaline kasvatus	1	2	2	1	2	2	1	2	2
Õpime õppima	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Kokku laia matemaatika õppijatel	34	30	30	32	27	29	34	30	30
Kokku kitsa matemaatika õppijatel	32	28	28	-	-	-	32	28	28

(2) Õpilase poolt valitavad kursused

Õppesuund	K			KR			L		
Klass	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.
III võõrkeel algajatele (saksa, hiina, hispaania)	3	3	2	3	3	2	3	3	2
Tallinna ajalugu*	-	-	-	-	2	-	-	-	-

Eesti keel: Kõne ja väitlus	-	-	 1	-	-	 1	-	-	 1

Õppesuund	K			KR			L		
Klass	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.
Kirjandus:		-	-		-	-		-	-
Müüt ja kirjandus	1			1			1		
Teater, film ja kirjandus	-	1	-	-	1	-	-	1	-
Kirjandus ja ühiskond	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Inglise keel:									
Sotsiaalpoliitiline ja juuriidiline inglise keel	-	2	-	-	2		-	2	-
Inglise ärikeel	-	-	2	-	-	2	-	-	2
Suurbritannia maalugu	-	-	-	2	-		-	-	-
USA maalugu	-	-			-	2	-	-	
Keemia: Keskkonnakeemia	-	-	-	-	 1	-	-	 1	-
Digitaalne tootearendus	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Majandus- ja ettevõtlusõpe	-	2	-	-	2	-	-	2	-
Terviseõpetus	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Usundiõpetus	-	-	2	-	-	2	-	-	2
Joonestamine	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Kehaline kasvatus	-	-	2	-	-	2	-	-	2
Kunst: Kunst Euroopas varakristlusest manerismini Eesti vanema kunsti ajalugu	- -	 1 -	- 1	- -	 1 -	- 1	- -	 1 -	- 1
Psühholoogia	-	1	-	-	1	-	-	1	-
Karjääriõpetus	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Teaduslabor	2	-	-	2	-	-	2	-	-
Soovituslik valitavate kursuste arv laia matemaatika õppijatel	1-3	2-5	2-5	3-5	5-8	3-6	1-3	2-5	2-5

Soovituslik valitavate kursuste arv kitsa matemaatika õppijatel	3-5	4-7	4-7	-	-	-	3-5	4-7	4-7

(3) Ettevalmistus riigieksamiks (õpilase poolt täiendavalt valitud kursused)

Õppesuund	K			KR			L		
Klass	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.	G1.	G2.	G3.
Eesti keel	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Matemaatika (kitsas)	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Matemaatika (lai)	-	-	1	-	-	1	-	-	1

7. peatükk. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

§ 7.1. Läbivad teemad

(1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärke;
2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

(3) Kohustuslikud läbivad teemad on:

1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
2) keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;

3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
4) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
5) teabekeskkond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi;
6) tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
7) tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning osalema tervist edendava keskkonna kujundamises;
8) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

§ 7.2. Läbiv teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

(2) Õpilast suunatakse:

1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning haridustee jätkamisega seotud karjääriplaanide konkreetsemaks muutumisele;

2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
3) arendama oskust seada endale eesmärke ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt; 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
4) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

(3) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemine I kooliastmes
1) Õpilasel aidatakse kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetatakse tema esmaste õpioskuste omandamist.
2) Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust.
3) Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

(4) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemine II kooliastmes
1) keskendutakse õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele.
2) Õpilasel aidatakse kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi.
3) Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

(5) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" käsitlemine III kooliastmes
1) Keskendutakse õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel.
2) Õpilasi juhitakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia.
3) Õpilasel võimaldatakse erinevate õppetegevuste kaudu saada ülevaade tööturu üldisest olukorrast ja tulevikuprognoosidest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondades ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevase õpitava eriala valimisel kui pikemaajalisel karjääri planeerimisel.

4) Erinevate ametite ja elukutsete tutvustamisel pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele, vajalikele teadmistele, oskustele ja isikuomadustele.
5) Käsitletakse töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks.
6) Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama.
7) Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja –nõustamine) ning omandada karjääriplaani koostamiseks valikud teadmised ja oskused.

§ 7.3. Läbiv teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes mõistab ja väärtustab elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestab oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi, kellel on valmisolek ja oskused teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning süvendada teadmisi hariduse ja tööturu vahelistest seostest.

(2) Õpilast suunatakse:
1) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu praktilistele tööotsimisoskustele;
2) koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;
3) analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda;
4) tutvuma teabega edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus); luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

(3) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemine gümnaasiumis
1) Õpilastes arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet ning oskust iseseisvalt leida ja analüüsida oma arenguvajadustest tulenevat infot edasiõppimise võimaluste kohta ja koostada karjääriplaan.
2) Õppetegevuses püütakse võimaldada vahetut kokkupuudet töömaailmaga, nt ettevõtte külastused ja töövarjupäev, õpilastele tutvustatakse erinevate ainevaldkondadega seotud ameteid, erialasid.
3) Tähelepanu pööratakse praktilistele tööotsimisoskustele ja sellekohaste õigusaktide tundmaõppimisele.

4) Õpilastele vahendatakse karjääriinfot (sealhulgas ettevõtlus) ning neile luuakse võimalused kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja –nõustamine).
5) Õpilastele viiakse koostöös kõrgkoolide ja teiste asutustega läbi infotunde edasiõppimisvõimaluste kohta.

§ 7.4. Läbiv teema "Keskkond ja jätkusuutlik areng" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustab jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

(2) Õpilast suunatakse:
1) aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
5) võtma vastutust jätkusuutiku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise;
6) hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

(3) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine I kooliastmes
1) Tuginetakse õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele.
2) Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

(4) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine II kooliastmes
1) Peamiselt keskendutakse koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele.

2) Õpilastes kujundatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust.
3) Õpilastes kujundatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

(5) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng" käsitlemine III kooliastmes
1) Keskendutakse kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele.
2) Õpilastes kujundatakse arusaam loodusest kui terviksüsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest.
3) Kesksel kohal on aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud.
4) Omandatavate teadmiste, oskuste ja hoiakutega luuakse eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

§ 7.5. Läbiv teema "Keskkond ja jätkusuutlik areng" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks ja sotsiaalselt aktiivseks inimeseks, kes elab ning toimib vastutustundlikult, pidades silmas jätkusuutlikku tulevikku, ja on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

(2) Õpilast suunatakse:
1) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
2) kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnaasjade otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil;
3) aru saama loodusest kui terviksüsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
4) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;
5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengut toetavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.

(3) Läbiva teema "Keskkond ja jätkusuutlik areng" käsitlemine gümnaasiumis

1) Õpilased harjutavad keskkonnaalastes küsimustes otsuste langetamist ja hinnangute andmist, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sealhulgas piiranguid), normdokumente ning majanduslikke kaalutlusi.
2) Õpilastes kujundatakse valmisolek tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

§ 7.6. Läbiv teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

(2) Õpilast suunatakse:

1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

(3) Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine I kooliastmes

1) Peamine on anda õpilastele kogemusi koostööks ja ühiste otsuste tegemiseks õpilaste vabatahtlik tegevuse, nt talgutöö, ühisürituste korraldamise vms kaudu.
2) Õpilastele tutvustatakse kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

(4) Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" käsitlemine II kooliastmes

1) Toetatakse õpilaste initsiatiivi ning pakutakse neile võimalusi ja abi ühisalgatusteks.
2) Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi.
3) Õpilasi suunatakse jõukohastele probleemidele loominguliste lahenduste leidmisele ning aidatakse neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

(5) Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" käsitlemine III kooliastmes

1) Keskendutakse ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele.
2) Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korralduse ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimaluste tundmine kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel.
3) Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

§ 7.7. Läbiv teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel.

(2) Õpilast suunatakse:

1) väärtustama demokraatiat, koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
2) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi;
3) mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks;
4) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes

küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi.

(3) Läbiva teema "Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" käsitlemine gümnaasiumis

1) Õpilastes kujundatakse vajalikke praktilisi oskusi kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majanduselus osalemiseks.
2) Klassi- ja koolivälistе tegevuste ning projektide kaudu süvendatakse õpilaste teadlikkust ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õpilased saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid.

§ 7.8. Läbiv teema "Kultuuriline identiteet" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

(2) Õpilast suunatakse:

1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

(3) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine I kooliastmes

1) Õpilasele pakutakse võimalusi osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone.

2) Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile.
3) Õppe ja kasvatusega kujundatakse õpilastes meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse.
4) Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

(4) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet" käsitlemine II kooliastmes
1) Õpilastes kujundatakse positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning välditakse eelarvamusliku suhtumise kujunemist.
2) Õpilastes kujundatakse respekteerivat suhtumist erisustesse ja oskust hinnata neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit
3) Õpilastele luuakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

(5) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet" käsitlemine III kooliastmes
1) Õpilasel aidatakse mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel.
2) Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

§ 7.9. Läbiv teema "Kultuuriline identiteet" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

(2) Õpilast suunatakse:
1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;
3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;

4) tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
5) teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

(3) Läbiva teema "Kultuuriline identiteet" käsitlemine gümnaasiumis
1) Toetatakse jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi ja eelarvamustevaba ning teadlikku suhtumist teistesse kultuuridesse.
2) Õpilase teadmisi (Eesti ja maailma, eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide) erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse tervikuks ajaloo, ühiskonnaõpetuse, muusika, kunstiajaloo, filosoofia, religiooni ajaloo, kirjanduse, võõrkeelte jm tundides.
3) Õpilastele luuakse võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti, meedia kui ka vahetu kogemuse kaudu.
4) Õpilasi julgustatakse arutlema selle üle, mida toob endaga kaasa elamine teises kultuuriruumis.

§ 7.10. Läbiv teema "Teabekeskkond" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

(2) Õpilast suunatakse:
1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskkondi;
5) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

(3) Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemine I kooliastmes
1) Keskendutakse õpilase igapäevasele teabekeskkonnale.
2) Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse õpilast kirjeldama oma tegevust teabekeskkonnas.

3) Õpilases kujundatakse oskust mõista temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristada olulisi teateid ebaolulistest.
4) Õpilast harjutatakse mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis.
5) Inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toetatakse õpilaste suhtlemisoskuste kujundamist.
6) Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

(4) Läbiva teema „Teabekeskkond" käsitlemine II kooliastmes

Keskendutakse avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasuste ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimisele.

2) Õpilastes kujundatakse harjumus eristada internetis liikudes avalikku ja isiklikku sfääri ning valida selle põhjal õiget suhtlusviisi.
3) Õpilastes kujundatakse harjumus lugeda ja kuulata uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, oskus hinnata selle kvaliteeti ning tuvastada uudises puuduvat teavet.

(5) Läbiva teema „Teabekeskkond" käsitlemine III kooliastmes

1) Õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana.
2) Kujundatakse harjumust kriitiliselt hinnata teabe usaldusväärsust, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides).
3) Õpilast suunatakse mõistma internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsma; kujundatakse harjumus iseseisvalt teavet otsida.
4) Luuakse võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine jms).

§ 7.11. Läbiv teema "Teabekeskkond" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetikale.

(2) Õpilast suunatakse:

1) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
2) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskkondade kasutamist;
3) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnameedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;
4) mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul;
5) analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.

(3) Läbiva teema "Teabekeskkond" käsitlemine gümnaasiumis

1) Gümnaasiumiõpilane teeb meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning põhjendab neid, lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest.
2) Õpilane on kursis avalikus ruumis tegutsemise reeglitega ning taunib nende rikkumist.
3) Õpilane mõistab meediamajanduse rolli ühiskonnas, tutvub globaliseerumise mõjudega meedia sisule ja inimeste meediakasutusharjumustele.
4) Läbiva teema ja aineõppe koosmõjul suudab õpilane oma sõnumi vormistada ja seda otstarbekalt edastada.

§ 7.12. Läbiv teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

(2) Õpilast suunatakse:

1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;

4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

(3) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemine I kooliastmes
1) Õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid.
2) Eelkõige kasutatakse frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme.
3) Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

(4) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemine II kooliastmes
Eelkõige põhinev teema käsitlemine kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses.
2) Arvutipõhises õppes on kasutatakse rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

(5) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemine III kooliastmes 1) Kujundatakse IKT pädevusi, et tulla toime igapäevaelus ja õpingutes.
2) Pädevuste kujundamiseks lõimitakse erinevate õppeainete tundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid.
3) Lisaks ainetundidele arvutiklassis kasutatakse nüüdisaegseid IKT vahendeid ka tavatundides ning kodutööde ja õuesõppe puhul.

§ 7.13. Läbiv teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

(2) Õpilast suunatakse:
1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;

2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
3) aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;
4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõpilaste ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.

(3) Läbiva teema "Tehnoloogia ja innovatsioon" käsitlemine gümnaasiumis
1) Läbivat teemat käsitletakse eelkõige rühmatööna teostatavate uurimis- ja arendusprojektide vormis, püüdes võimaluse korral kaasata kodukandi innovaatilisemaid tehnoloogiafirmasid või teaduskeskusi.
2) Õpilastes kujundatakse positiivne hoiak tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste suhtes.
3) Õpilastes kujundatakse valmisolek IKT kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös.

§ 7.14. Läbiv teema "Tervis ja ohutus" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Tervisekasvatuses kujundatakse õpilaste tervisega seonduvaid teadmisi ja hoiakuid ning sotsiaalseid toimetulekuoskusi. Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

(2) Õpilast suunatakse:
1) tervise valdkonnas:
a) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;

b) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
c) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
d) leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteavet ja abiteenuseid;
e) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

2) ohutuse valdkonnas:
a) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
b) vältima ohuolukordadesse sattumist;
c) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
d) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
e) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
f) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

(3) Läbiva teema „Tervis ja ohutus" käsitlemine I kooliastmes
Õpilastes kujundatakse tervislikke ja ohutuid käitumisviise.

2) Õpilasi suunatakse omandama eakohaseid teadmisi ja oskusi seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse aspektiga ning kujundama tervist väärtustavat hoiakut.
3) Õpilane õpib mõistma ohu olemust ja selle tekkepõhjusi oma igapäevases keskkonnas ning omandab oskused käituda ohutult ja turvaliselt.
4) Õppemeetoditena kasutatakse jutustusi, arutelusid, rühmatöid, demonstratsioone, rollimänge ja käitumise modelleerimist.

(4) Läbiva teema „Tervis ja ohutus" käsitlemine II kooliastmes

1) Lisaks teadmistele ja oskustele kujundatakse vastavasisulisi väärtushinnanguid, lähtutakse õpetuse elulähedusest ja pööratakse tähelepanu levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus).

2) Õppemeetoditest kasutatakse aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatööd, rollimänge ja demonstratsioone.
3) Õppetööd ainetundides täiendatakse võimalusel noortelt noortele metoodikal põhinevate tunniväliste projektidega.

(5) Läbiva teema „Tervis ja ohutus" käsitlemine III kooliastmes
1) Õpilastes kujundatakse tervist ja ohutust väärtustavaid hoiakuid ning tervisliku ja ohutu käitumise oskusi. 2) Õppemeetoditena kasutatakse aktiivõppemeetodeid, diskussiooni, juhtumianalüüsi, rühmatööd, uurimisprojekte ja rollimänge.
2) Õpilastega korraldatakse või osaletakse nendega klassivälistes ennetusprogrammides ning kaasatakse õpilasi tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

§ 7.15. Läbiv teema "Tervis ja ohutus" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

(2) Õpilast suunatakse:
1) hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet ning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele;
2) analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutusalaste otsuste langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
3) analüüsima tervise- ja ohutusalase info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;
4) analüüsima ohuteguri suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkust; tundma ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.

(3) Läbiva teema "Tervis ja ohutus" käsitlemine gümnaasiumis Põhiliseks vormiks õpilaste praktiline tunniväline terviseedenduslik ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.

§ 7.16. Läbiv teema "Väärtused ja kõlblus" põhikoolis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires. (2) Õpilast suunatakse:

1) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
2) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

(3) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus" käsitlemine I kooliastmes

1) Õpilasi suunatakse iseenda tundmaõppimisele ja heade kommete omandamisele.
2) Püütakse kujundada klassikollektiiv, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust.
3) Õppemeetoditena kasutatakse tööd jutustustega, rollimänge, arutelusid ja õpetaja selgitusi, mille käigus õpitakse teadvustama oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

(4) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus" käsitlemine II kooliastmes

1) Teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse õpilastes sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu.
2) Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal.
3) Õpilase mõttearendustesse suhtutakse paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus.
4) Õppemeetoditest kasutatakse lugude analüüsi, aktiivõppemeetodeid, rühmatööd, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimänge.
5) Õpilastele tutvustatakse positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale.
6) Õpilastele pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi igapäevases koolielus.

(5) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine III kooliastmes

1) Tuuakse esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondlik ning ajaloolis-kultuuriline aspekt.
2) Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) kujundatakse sallivust ja lugupidavat suhtumist ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskust.
3) Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse.
4) Viiakse läbi uurimis- või muid projekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

§ 7.17. Läbiv teema "Väärtused ja kõlblus" gümnaasiumis

(1) Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ja sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires. (2) Õpilast suunatakse:

1) analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlbelisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;
2) arutlema isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlbelisi valikuid ning neid põhjendama;
3) tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respekteerides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
4) ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbeliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
5) mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.

(3) Läbiva teema "Väärtused ja kõlblus" käsitlemine gümnaasiumis

1) Kesksel kohal on kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondadega, varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega.

2) Soovitavate käitumisviiside kujundamiseks suunatakse õpilasi osalema demokraatlikes diskussioonides, kooli õpilasomavalitsuse ja muude sarnaste organisatsioonide töös ning kaasatakse neid sel teel koolielu korraldamisse.

8. peatükk. Õppeainete vahelise lõimingu põhimõtted

§ 8.1. Lõiming

(1) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Õppeainete ja ainevaldkondade lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu eesmärk on muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Lõiming on õpetajate teadlik katse seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Õpetajate poolse lõimingu kaudu pakutakse õpilastele motiveeritud õppimist, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust. Lõimingu kaudu soodustatakse leidmist, lahendamist ja oma lahenduste põhjendamist. Lõimingu saavutamist kavandab kool õppekava arenduse ning õpetaja õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

(2) Lõiming ehk seoste loomine toimub:

1) õppeaine siseselt (nn vertikaalne lõiming) - vertikaalne lõiming taotleb terviku moodustamist õppeainesiseselt kogu kursuse ulatuses. Vertikaalse lõimingu saame sidususe ja järgnevuse abil: mõisted ja teemad korduvad kooliastmeti ja samas minnakse lihtsamalt seletuselt sügavamale ja laiemale, kusjuures uued teadmised tuginevad valdavalt varem õpitule;
2) õppeainete vaheliselt (nn horisontaalne lõiming) - horisontaalne lõiming on mõistete ja teemade käsitlemine eri külgedest ja eri õppeainetes, et kindlustada õpitule võimalikult avarad seosed;
3) ainevaldkondade vaheliselt;
4) erinevate kooliastmete vaheliselt;
5) kooli ja partnerite vaheliselt;
6) formaal- ja mitteformaalhariduse vaheliselt.

(3) Lõiming võib olla:

1) välimine - s.o õppeaine tasemel ainetevaheliste seoste loomine väljastpoolt;
2) sisemine - s.o protsess, mis toimub õpilases endas, kui ta püüab korrastada teadmisi ja kogemusi, mis algselt tunduvat üksteisest eraldi seisvat.

§ 8.2. Lõimingu rakendamine

(1) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete, samuti ka ühe valdkonna siseste õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu

saavutamiseks korraldatakse koolis õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineteülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määratledes erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku. Õppetegevus kavandatakse õpilasekesksena, arvestades õpilase ealisi iseärasusi, eelnevaid teadmisi ja kogemusi. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töökava ja kooli üldtööplaani tasandil.

(2) III kooliastmes korraldab kool õpilaste läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö vm. Loovtöö temaatika valib kool, täpsema teemavaliku teevad õpilased. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt. Loovtöö teema märgitakse lõputunnistusele.

9. peatükk. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord

Loovtöö korraldus põhikoolis on sätestatud „Loovtööde koostamise juhendiga“, mis on avaldatud kooli kodulehel.

10. peatükk. Õpilasuurimuse korraldus gümnaasiumis

Õpilasuurimuse korraldus gümnaasiumis on sätestatud „Õpilaste uurimistööde koostamise ja vormistamise juhendiga“, mis on avaldatud kooli kodulehel.

11. peatükk. Praktilise töö korraldus gümnaasiumis

Praktilise töö korraldus gümnaasiumis on sätestatud „Õpilaste praktiliste tööde koostamise ja hindamise juhendiga“, mis on avaldatud kooli kodulehel.

12. peatükk. Õpilase arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus

I jagu. Üldsätted

§ 12.1. Reguleerimisala

(1) Käesoleva juhendiga sätestatakse Tallinna Mustamäe Gümnaasiumi õpilaste teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamise, õpilaste järgmisse klassi üleviimise, täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord.

(2) Üleriigiliste tasemetööde, põhikooli lõpueksamitööde ja riigieksamitööde hindamine on sätestatud haridus- ja teadusministri määruses „Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise ja läbiviimise ning eksamitööde koostamise, hindamise ja säilitamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord".

§ 12.2. Hindamise alus

(1) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

(2) Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekavaga ning selle alusel koostatud kooli õppekava nõutavatest teadmistest ja oskustest.

(3) Käitumise ja hoolsuse hindamisel lähtutakse kooli õppekava ning kooli kodukorra nõuetest.

(4) Kui õpilasele on koostatud individuaalne õppekava, arvestatakse hindamisel individuaalses õppekavas sätestatud erisusi.

§ 12.3. Hindamise eesmärk

(1) Hindamise eesmärk on:

1) toetada õpilase arengut;
2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;

5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

(2) Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on:
1) suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorra nõudeid;
2) motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid.

II jagu. Hindamisest teavitamine

§ 12.4. Hindamisest teavitamine

(1) Kooli õppekavas sätestatud õpilaste hindamise põhimõtted ja kord on kättesaadav lapsevanemale, eestkostjale või hooldajale (edaspidi lapsevanem), õpilasele ja õpetajale ning avalikustatud kooli kodulehel.

(2) Teadmiste ja oskuste hindamise põhimõtteid ja korda tutvustavad õpilastele klassiõpetajad ja aineõpetajad õppeaasta või ainekursuse algul.

(3) Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid ja korda tutvustab õpilastele klassijuhataja õppeaasta algul.

(4) Õpilasel on õigus saada vastavalt klassi- või aineõpetajalt teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta.

(5) Õpitulemuste, käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid ja korda tutvustatakse lastevanematele klassi lastevanemate koosolekul.

(6) Lapsevanemal on õigus saada teavet oma lapse hinnete kohta vastavalt klassi- või aineõpetajalt ja klassijuhatajalt.

(7) Lapse hinded tehakse lapsevanemale teatavaks Stuudiumi kaudu. Lapsevanema soovi korral teavitatakse teda lapse arvestuslikest hinnetest (I kooliastmel ka protsessihinnetest) õpilaspäeviku või hinnetelehe kaudu.

(8) Kokkuvõtvad hinded teatatakse lapsevanemale Stuudiumi kaudu. Õppeaasta lõpus saavad pabertunnistuse I kooliastme õpilased (klassid 1-3). 4.-12. klassis on kasutusel e-tunnistus. Lapsevanema taotluse alusel väljastatakse õpilasele õppeaasta lõpus ka pabertunnistus.

(9) Õpilase käitumise ja põhikoolis ka hoolsuse kohta antakse lapsevanemale tagasisidet vastava hinde kaudu, mis märgitakse tunnistusele põhikoolis igal trimestril ning gümnaasiumis üks kord poolaastas.

III jagu. Teadmiste ja oskuste hindamine

§ 12.5. Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamise skaalad

(1) Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse viiepallilist numbrilist skaalat.

(2) Koolisiseselt kasutatakse õpilaste hindamisel 10 positiivse ja 3 negatiivse hindega tähelist skaalat.

(3) Positiivsed hinded on:

1) A+ väljapaistev;
2) A suurepärane;
3) B+ väga hea;
4) B tubli;
5) C+ hea;
6) C üsna hea;
7) D+ keskpärane;
8) D rahuldav;
9) E+ piisav; 10) E kesine.

(4) Negatiivsed hinded on:

1) F+ kehv;
2) F puudulik;
3) F- nõrk;

(5) Lisaks kasutatakse

1) sümbolit T (tegemata) esitamata tööde tähisena

(6) Täheliste hinnete teisendamisel numbrilisse viiepallisüsteemi kasutatakse järgmist üleminekut:

1) hinne 5: hinded A+, A ja B+;
2) hinne 4: hinded B, C+ ja C;
3) hinne 3: hinded D+, D, E+ ja E;
4) hinne 2: hinded F+ ja F;
5) hinne 1: hinne F-.

(7) Mõnede õppeülesannete hindamisel võib õpetaja kasutada mitteeristavat hindamist. Mitteeristavateks hinneteks on

1) „arvestatud" (AR) ja
2) „mittearvestatud" (MA).

(8) 1. klassis antakse õpilastele antakse õppeprotsessi käigus pidevalt nii suulist kui kirjalikku tagasisidet. Õppeprotsessis rakendatakse eelhindamist, kujundavat hindamist ja kokkuvõtvat hindamist. Kokkuvõtvat tagasisidet antakse kaks korda aastas: jaanuaris ja juunis. Kokkuvõttev tagasiside annab hinnangu riikliku õppekava õpitulemuste saavutamisele mõõdetava perioodi (poolaasta) jooksul. Kokkuvõtvad hinnangud antakse e-keskkonnas Stuudium. Lisaks kokkuvõtvatele hinnangutele kannab õpetaja Stuudiumisse jooksvaid sõnalisi hinnanguid. Kirjalike hinnangute andmise sagedus sõltub õppeaine nädalatundide arvust. 6-7 nädalatunniga ainetes vähemalt üks kord nädalas, 4-5 nädalatunniga ainetes vähemalt kord kahe nädala jooksul, 3 nädalatunniga ainetes vähemalt kord kolme nädala jooksul, 1-2 nädalatunniga ainetes vähemalt üks kord kuus. Sõnaliste hinnangute kaudu antakse tagasisidet õpilase õppe-eesmärkide täitmisele ja õppeülesannete sooritamisele.

§ 12.6. Hinnete sisu

(1) Õpitulemust hinnatakse väljapaistvaks (hinne A+), kui õpilase teadmised ja oskused ületavad tunduvalt ainekavas nõutut või kui lahendus/idee on unikaalne ja õige või lähenemine eriti huvitav ning originaalne.

(2) Õpitulemust hinnatakse suurepäraseks (hinne A), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus vastab täiel määral õppekava nõuetele.

(3) Õpitulemust hinnatakse väga heaks (hinne B+), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus vastab täiel määral õppekava nõuetele, kuid selles on mõni väiksem ebatäpsus.

(4) Õpitulemust hinnatakse tubliks (hinne B), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid selles esineb mõni väiksem puudus või antud kontekstis ebaoluline viga.

(5) Õpitulemust hinnatakse heaks (hinne C+), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid selles esineb väiksemaid puudusi ja vigu või ei ole täielik.

(6) Õpitulemust hinnatakse üsna heaks (hinne C), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid selles esineb väiksemaid eksimusi ja vigu ning praktilises rakendamises jääb mõningal määral puudu iseseisvusest..

(7) Õpitulemust hinnatakse keskpäraseks (hinne D+), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õppekava nõuetele vastav, kuid teadmiste rakendamisel esineb mõni tõsine puudus või viga.

(8) Õpitulemust hinnatakse rahuldavaks (hinne D), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õppekava nõuetele vastav, kuid esineb tõsiseid puudusi ja vigu ning õpilane vajab juhendamist ja suunamist.

(9) Õpitulemust hinnatakse piisavaks (hinne E+), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus näitavad, et õpilane on omandanud õppekavas nõutavad põhiteadmised ja -oskused, kuid nende praktilisel rakendamisel vajab juhendamist ja suunamist.

(10) Õpitulemust hinnatakse kesiseks (hinne E), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus näitavad, et õpilane on omandanud õppekavas nõutavad põhiteadmised ja -oskused, kuid ei suuda neid praktiliselt rakendada.

(11) Õpitulemust hinnatakse kehvaks (hinne F+), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on osaliselt õppekava nõuetele vastav, selles esineb olulisi puudusi ja vigu.

(12) Õpitulemust hinnatakse puudulikuks (hinne F), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on osaliselt õppekava nõuetele vastav, kuid õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu ja ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral.

(13) Õpitulemust hinnatakse nõrgaks (hinne F-), kui õpilase suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus näitavad, et õpilasel puuduvad nõutavad teadmised ja oskused või kui mittearvestuslik ülesanne on täitmata.

§ 12.7. Õpitulemuste hindamise korraldus

(1) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab klassi- või aineõpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.

(2) Kui töö sooritamise või hindamise käigus tuvastab õpetaja õpilase poolt kõrvalise abi kasutamise või mahakirjutamise, hinnatakse seda tööd hindega F-. Hindega F- hinnatakse ka selle õpilase tööd, kes aitas kaasa eelkirjeldatud olukorra tekkimisele.

(3) Õpitulemuste hindamine jaguneb:

1) kujundav hindamine;
2) õpiprotsessi hindamine (protsessihinne);

3) arvestuslik hindamine (arvestuslik hinne);
4) kokkuvõttev hindamine (kokkuvõttev hinne).

§ 12.8. Kujundav hindamine

(1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

(2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

(3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

(4) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

(5) Sõnaline hinnang lisatakse Stuudiumi kirjaliku kommentaarina.

§ 12.9. Õpiprotsessi hindamine

(1) Õpiprotsessi hindamine on õppimise üksiktulemuste hindamine, mille eesmärk on:
1) õpilasele tagasiside andmine õppimise edukusest;
2) õpilase õpimotivatsiooni ja positiivse enesehinnangu toetamine;
3) õppeülesannete korrigeerimine ja vajaduse korral diferentseerimine.

(2) Õpiprotsessi hindamisel arvestatakse nõutavaid õpitulemusi, õppeaine eripära, õpilase vanust, võimeid ja individuaalset arengut. Õpiprotsessi hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja.

(3) Protsessihinne on täheline. Protsessihindamisel võib õpetaja kasutada sümbolit T paragrahvi 12.10 lõike 9 tähenduses.

§ 12.10. Arvestuslik hindamine

(1) Arvestuslik hindamine on ühe tervikliku aineosa käsitlemise järel nõutavatele õpitulemustele hinnangu andmine. Arvestuslikult hinnatakse kooli ainekavas ja/või õpetaja töökavas määratud nõutavate õpitulemuste saavutatust.

(2) Arvestuslikke hindeid võib panna ka protsessihinnete ja kujundava hindamise (näiteks õpimapi) alusel. Otsuse selle kohta, kas ja kuidas kasutatakse arvestuslikul hindamisel protsessihindeid ning kujundava hindamise tulemusi, teeb õpetaja, teavitades sellest õpilasi trimestri või kursuse algul.

(3) Arvestuslikud hinded kantakse Stuudiumi tumedalt trükituna.

(4) Oskusainetes (muusika, kunst, kehaline kasvatus, tööõpetus) arvestatakse õpitulemuste arvestuslikul hindamisel ka õpilase individuaalset arengut.

(5) Arvestusliku hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja.

(6) Nõutavad teadmised ja oskused, mida arvestuslikult hinnatakse, samuti nende kontrollimise aja ja vormi teeb õpetaja õpilastele teatavaks trimestri või kursuse algul.

(7) Trimestri või kursuse õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike jm. suuremahuliste arvestuslike tööde (kontrolltööd) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega ja fikseeritakse Stuudiumis kontrolltööde plaanis. Ühel päeval ei tohi õpilasel olla rohkem kui kaks arvestuslikku tööd. Nende kahe töö hulka ei kuulu pikema aja vältel tehtavad tööd (näiteks referaadid, uurimused jms), mille esitamine on juba trimestri või kursuse algul kokku lepitud antud päevale. Selliseid töid ei märgita Stuudiumis kontrolltööde plaani.

(8) Arvestuslikult hinnatavate ülesannete (suuline vastus, kirjalik või praktiline töö) täitmine on kõikidele õpilastele kohustuslik.

(9) Õpilasele, kes mõjuva põhjusega ei sooritanud arvestuslikku tööd nõutavaks tähtajaks, märgitakse Stuudiumi hinde kohale märge T (tegemata).

(10) I kooliastmes arvestuslikku hindamist ei kasutata.

(11) Arvestuslike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, kasutatakse järgmist skaalat:

1) 95 - 100% hinne A;

2) 90 - 94% hinne B+;

3) 85 - 89% hinne B;
4) 80 - 84% hinne C+;
5) 75 - 79% hinne C;
6) 70 - 74% hinne D+;
7) 65 - 69% hinne D;
8) 60 - 64% hinne E+;
9) 50 - 59% hinne E;
10) 40 - 49% hinne F+;
11) 20 - 39% hinne F;
12) 0 - 19% hinne F-.

§ 12.11. Järelevastamise ja hinde parandamise kord

(1) Õpilane, kellel jäi arvestuslikult hinnatav vm kohustuslik ülesanne õigeaegselt täitmata, vastab selle järele või esitab selle õpetajaga kokkulepitud ajal. Kui Stuudiumis oli eelnevalt sümbol T, kustutatakse see ning lisatakse järelevastamisel saadud hinne uue hindena.

(2) Kui õpilane jätab selle ülesande mõjuva põhjuseta kokkulepitud ajaks järele vastamata, märgitakse seda Stuudiumis sümboliga T. Trimestri- või kursusehinde panekul arvestatakse sümbolit T tulemusena 0%. Sooritamata töö korral lisatakse hindele kommentaar järelevastamise võimaluse mittekasutamise kohta.

(3) Gümnaasiumiõpilasel on õigus arvestuslikult hinnatav vm kohustuslik ülesanne järele vastata vaid juhul, kui õigeaegset sooritamist takistas mõjuv põhjus.

(4) Õpilane (v.a. § 10 lõikes 10 toodud juhtum), kes täitis arvestuslikult hinnatava vm kohustusliku ülesande mitterahuldavalt, täidab vastava ülesande uuesti õpetajaga kokkulepitud ajal kümne õppepäeva jooksul. Uus hinne kantakse Stuudiumisse parandushindena (kaldkriipsuga). Hinnet on õpilasel õigus parandada üks kord.

(5) Gümnaasiumiõpilasel on õigus kursuse jooksul parandada üht arvestuslikku hinnet tingimusel, et sellel kursusel pole õpilasel esinenud põhjuseta puudumisi.

(6) Protsessihinnete, töövihiku või vihiku põhjal väljapandav arvestuslik vm kohustuslik hinne ei kuulu parandamisele.

(7) Kui õpilasel on trimestri või kursuse lõppedes Stuudiumis arvestusliku hinde asemel märge T, võib õpetaja anda talle arvestuslikult hinnatava ülesande, et kontrollida tema teadmisi ja oskusi ning välja panna puuduv arvestuslik hinne.

(8) Positiivsete hinnete parandamise võimaluse üle otsustab aineõpetaja.

§ 12.12. Kokkuvõtva hindamise põhimõtted

(1) Kokkuvõttev hindamine on põhikoolis hinnete koondamine trimestrihinneteks ning trimestrihinnete koondamine aastahinneteks, gümnaasiumis hinnete koondamine kursusehinneteks ning kursusehinnete koondamine kooliastmehinneteks.

(2) Trimestri- ja kursusehinnete korral kasutatakse tähelist skaalat, aasta- ja kooliastmehinded pannakse viiepallisüsteemis.

(3) Gümnaasiumi valikkursuste hindamisel võib kasutada hinnanguid "arvestatud" ja "mittearvestatud", kui see on sätestatud valikkursuse ainekavas.

(4) Kokkuvõtva hindamisena mõistetakse ka teadmiste ja oskuste tõendamist juhul, kui kool arvestab kooli õppekava välist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana.

(5) Kokkuvõtva hinde panemisel arvestatakse erinevate hinnete tähtsust ja kaalu, see ei pea olema hinnete aritmeetiline keskmine.

(6) Õppeaine trimestri- ja kursusehinne pannakse välja vähemalt kolme arvestusliku hinde või ühe või kahe õppeperioodi kokkuvõtva suuremahulise töö tulemuse põhjal. I kooliastmes pannakse trimestrihinne välja vähemalt kolme protsessihinde alusel. Protsessihinnete kaasamise üle kokkuvõtva trimestri- või kursusehinde panekul II ja III kooliastmes ning gümnaasiumis otsustab aineõpetaja ning teavitab sellest kirjalikult õppeperioodi alguses.

(7) Kui õpilane ei ole kokkulepitud tähtajaks nõutavaid arvestuslikult hinnatavaid ülesandeid täitnud, arvestatakse sümbolit T nagu hinnet F-, mis tähistab nõutavate teadmiste ja oskuste puudumist.

(8) Õpilasele, kellel on osa arvestuslikke ülesandeid trimestri või kursuse lõppedes mõjuval põhjusel täitmata, pannakse Stuudiumis perioodihinde kohale ajapikenduse tähisena sümbol MH (mittehinnatud). Pärast nõutavate ülesannete sooritamist asendatakse sümbol MH hindega. Sümbolit MH ei märgita tunnistusele.

(9) Kui õpilase trimestri- või kursusehinne on jäetud mõjuvatel põhjustel välja panemata (sümbol MH), on õpilasel kohustus materjal järele vastata aineõpetajaga kokkulepitud

ajal hiljemalt kahe nädala jooksul. Mõjuval põhjusel ning lapsevanema kirjaliku avalduse alusel võib järelvastamise aega pikendada järgneva trimestri või kursuse lõpuni.

(10) Kui õpilane ei ole nimetatud ajavahemiku jooksul kasutanud võimalust järelevastamiseks, pannakse puuduv kokkuvõttev hinne välja, asendades sooritamata arvestuslike ülesannete hinded sümboliga T ning arvestades neid nagu hinnet F-, mis tähistab nõutavate teadmiste ja oskuste puudumist.

(11) Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, otsustatakse õppeaine lõplik aastahinne ja/või kooliastmehinne pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

(12) Aastahinded ja kooliastmehinded pannakse välja viiepallisüsteemis.

(13) Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse selle õppeaasta kokkuvõtvad hinded ning käesoleva trimestri või kursuse jooksul saadud hinded viiepallisüsteemi.

(14) Õppeainete kokkuvõtvad trimestri-, kursuse- ja aastahinded kantakse Stuudiumi ja klassitunnistusele, aasta- ja kooliastmehinded ka õpilasraamatusse.

(15) Eri- või tõhustatud toega õpilastel võib I ja II kooliastmes trimestri õpitulemusi hinnata mitteeristavalt (AR/MA). Hinnang kujuneb vähemalt kolme sõnalise hinnangu alusel.

§ 12.13. Kokkuvõttev hindamine põhikoolis

(1) Põhikoolis pannakse välja õppeaine trimestri- ja aastahinne. 4. klassi inimeseõpetuse kokkuvõtvad hinded kantakse Stuudiumisse kaks korda aastas.

(2) Õpilasele, kelle trimestrihinne on F+, F või F- või on jäetud välja panemata (sümbol MH), määratakse selles õppeaines järgmiseks trimestriks õpiabi, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused. Õpiabi all mõistetakse täiendavat tööd õpetaja juhendamisel väljaspool tunde kindlaksmääratud aegadel.

(3) Õppeaine aastahinne pannakse välja trimestrihinnete alusel.

(4) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

(5) Hariduslike erivajadustega õpilastel, kellele on nõustamiskomisjoni otsusega määratud eri- või tõhustatud tugi, võib I ja II kooliastme trimestri õpitulemusi hinnata mitteeristavalt. Arvestatud/mittearvestatud trimestrihinne kujuneb kujundava hindamise teel saadud tagasiside põhjal.

§ 12.14. Kokkuvõttev hindamine gümnaasiumiastmes

(1) Gümnaasiumiastmes pannakse välja õppeaine kursusehinded ja kooliastmehinded.

(2) Kooliastmehinne pannakse välja õppeaine 10.-12. klassi kursusehinnete alusel. Gümnaasiumiõpilasele ei panda välja rahuldavat kooliastmehinnet enne, kui kõik vastava aine kursused on hinnatud vähemalt hindega E.

§ 12.15. Üleminekueksamid

(1) Gümnaasiumi 10. ja 11. klassi õpilased sooritavad õppeaasta lõpul ühes õppeaines üleminekueksami, mis korraldatakse üldjuhul õppeperioodi viimasel nädalal.

(2) Üleminekueksami õppeaine 10. ja 11. klassis määrab kooli juhtkond. See tehakse õpilastele teatavaks hiljemalt II poolaasta alguseks.

(3) Üleminekueksam võib olla kirjalik, suuline või uurimustöö.

(4) Üleminekueksami vormi otsustab aineõpetaja koostöös õpilastega.

(5) Üleminekueksami hinnet arvestatakse aasta- või kooliastmehinde väljapanekul võrdväärselt trimestri- või kursusehindega.

(6) Õpilase, kellel vähemalt pooled üleminekueksami õppeaine trimestritest või kursustest on hinnatud hindega A+, A või B+, võib üleminekueksami sooritamisest vabastada..

(7) Üleminekueksami hinne kantakse Stuudiumisse ja klassitunnistusele.

IV jagu. Käitumise ja hoolsuse hindamine

§ 12.16. Käitumise ja hoolsuse hindamise korraldus

(1) Põhikoolis hinnatakse õpilase käitumist ja hoolsust, gümnaasiumiastmes ainult käitumist.

(2) Käitumist ja hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega.

(3) Aineõpetaja märgib oma hinnangu õpilase käitumise ja põhikoolis ka hoolsuse hinde kohta Stuudiumi iga trimestri või kursuse lõpul.

(4) Käitumise ja hoolsuse kokkuvõtva hinde paneb klassijuhataja.

(5) Põhikooliõpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse igal trimestril, gümnaasiumiõpilase käitumist kord poolaastas.

(6) Käitumis- ja hoolsushinded märgitakse Stuudiumi ja klassitunnistusele, käitumishinne ka õpilasraamatusse. Põhikooli- ja gümnaasiumi lõputunnistusele käitumis- ja hoolsushindeid ei märgita.

§ 12.17. Käitumise hindamine

(1) Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis ja väljaspool kooli.

(2) Käitumishindega "eeskujulik" (lühend „E“) hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt ning kellel ei esine põhjuseta puudumisi.

(3) Käitumishindega "hea" (lühend „H“) hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid. Hindega "hea" hinnatakse ka õpilast, kellel esineb üksikuid põhjuseta puudumisi.

(4) Käitumishindega "rahuldav" (lühend „R“) hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi või kellel esineb põhjuseta puudumisi.

(5) Käitumishindega "mitterahuldav" (lühend „MR“) hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, ei allu õpetajate nõudmistele või ei järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib hinnata "mitterahuldavaks" ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest, samuti paljude põhjuseta puudumiste korral..

(6) Aineõpetaja poolt hinnatud põhikooliõpilase käitumise trimestrihinne ei ületa hinnet "hea" 1-2 põhjuseta puudumise korral, hinnet "rahuldav" 3-4 põhjuseta puudumise korral ning hinnet "mitterahuldav" enama kui 5 põhjuseta puudumise korral.

(7) Aineõpetaja poolt hinnatud gümnaasiumiõpilase käitumise kursusehinne ei ületa hinnet "hea" 1-4 põhjuseta puudumise korral, hinnet "rahuldav" 5-9 põhjuseta puudumise korral ning hinnet "mitterahuldav" enama kui 10 põhjuseta puudumise korral.

§ 12.18. Hoolsuse hindamine

(1) Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

(2) Hoolsushindega "eeskujulik" (lühend „E“) hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.

(3) Hoolsushindega "hea" (lühend „H“) hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on töökas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel, hoolikas ning õpib võimetekohaselt.

(4) Hoolsushindega "rahuldav" (lühend „R“) hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel ega õpi oma tegelike võimete kohaselt, ei täida vahel tundides õpetajate nõudmisi või jätab vahel täitmata kodused õppeülesanded.

(5) Hoolsushindega "mitterahuldav" (lühend „MR) hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppeülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli täitmata oma kodused õppeülesanded.

V jagu. Hinde vaidlustamine ja vaidlusküsimuste lahendamine

§ 12.19. Hinde vaidlustamine ning vaidlusküsimuste lahendamine

(1) Õpilasel ja tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde väljapanemist. Hinnet saab muuta ainult hinde pannud õpetaja.

(2) Õpilase hindamisel koolis tekkinud eriarvamusi ja vaidlusküsimusi lahendavad õpilase või lapsevanema nõudmisel klassi- või aineõpetaja, õppetool ja kooli juhtkond.

(3) Hinde vaidlustamiseks pöördub õpilane ja/või lapsevanem kõigepealt kirjalikult hinde pannud õpetaja poole, kes on kohustatud selgitama hindamise põhimõtteid, korda ning kriteeriume ning põhjendama hinde õigsust ja nõuetele vastavust. Vajadusel kaasab õpilane või lapsevanem klassijuhataja.

(4) Kui õpilane ja/või lapsevanem pole aineõpetaja otsusega nõus ning on kaasanud klassijuhataja, võib õpilane või lapsevanem viie tööpäeva jooksul pöörduda kirjalikult direktori või õppejuhi poole, kes kaasavad otsuse langetamisel vastava ainevaldkonna õppetooli. Õpilast või vanemat teavitatakse otsusest kirjalikult viie tööpäeva jooksu.

VI jagu. Õpilase järgmisse klassi üleviimine, täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine

§ 12.20. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine ning korduseksam

(1) Õpilase täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmise ning õpilasele korduseksami määramise otsustab kooli õppenõukogu kokkuvõtvate ja eksamihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu, et ta omandaks temale rakendatud õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused.

(2) Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppetöö lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid.

(3) Põhikooli õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tema aastahinne on "2" või "1" või on jäetud välja panemata (sümbol MH).

(4) 10. ja 11. klassi õpilasele, kes sooritas üleminekueksami hindele F+, F või F-, määratakse korduseksam.

(5) Gümnaasiumiõpilane, kellel õppeperioodi lõpus on rohkem kui kaks õppeainet, milles üle poolte kursustest on hinnatud hindega F+, F või F-, võidakse koolist välja arvata.

(6) Gümnaasiumi õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainete nendes kursustes, milles tema kokkuvõttev hinne oli F+, F või F- tingimusel, et õppeaineid, milles üle poolte kursustest on hinnatud hindega F+, F või F-, ei ole üldjuhul rohkem kui kaks. Otsus täiendavale õppetööle jätmise kohta tehakse enne õppeperioodi lõppu.

(7) Pärast korduseksami või täiendava õppetöö sooritamist muudetakse Stuudiumis eksamihinne, põhikooliõpilase aastahinne või gümnaasiumiõpilase kursusehinne (endine hinne kustutatakse). Hindele lisatakse kommentaar "Sooritas korduseksami" või "Sooritas täiendava õppetöö".

(8) Gümnaasiumiõpilane, kellel pärast täiendavat õppetööd ja/või korduseksami sooritamist on säilinud kursusi, mille hinne ei ole vähemalt E, või kelle korduseksamihinne ei ole vähemalt E, ei viida üle järgmisse klassi ning arvatakse koolist välja.

(9) Gümnaasiumi õpilase võib jätta erandjuhul klassikursust kordama mõjuvate põhjuste puhul, kui õppenõukogu peab seda tema edasise õppimise seisukohalt otstarbekaks.

(10) Põhikoolis võib õppenõukogu põhjendatud otsusega erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines pandud välja aastahinne "2" või "1", täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema välja toodud kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

(11) Põhikoolis võib õppenõukogu põhjendatud otsusega jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aastahinne "2" või "1". Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

§ 12.21. Õpilase järgmisse klassi üleviimine

(1) Õpilase järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.

(2) Õpilane viiakse üle järgmisse klassi olenemata käitumise aastahindest.

(3) Põhikooli õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, viiakse üle järgmisse klassi enne õppeperioodi lõppu.

(4) Põhikooli õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmisse klassi üle hiljemalt 30. augustiks.

(5) Gümnaasiumiõpilane, kelle kõikide õppeainete, sealhulgas õpilase poolt valitud ainete, kõik kursused ja korduseksam on hinnatud vähemalt hindega E, viiakse üle järgmisse klassi.

(6) Gümnaasiumi õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle või kellele määrati korduseksam, viiakse üle järgmisse klassi ainult juhul, kui pärast täiendavat õppetööd või korduseksamit on täidetud lõikes 5 toodud tingimused. Otsus üleviimise kohta tehakse hiljemalt 30. augustiks.

§ 12.22. Põhikooli lõpetamine

(1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt "rahuldavad", kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

(2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:

1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

(3) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutatus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt "Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse" § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

(4) Õpilane, kelle õppekeel ei ole eesti keel, kes õpib keelekümblusklassis või kes asus eesti õppekeelega koolis või klassis õppima viimase kuue õppeaasta jooksul, võib lõikes 1 nimetatud eesti keele eksami asemel sooritada eesti keele teise keelena eksami.

(5) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina.

§ 12.23. Gümnaasiumi lõpetamine

1. Gümnaasiumi lõputunnistuse annab gümnaasium õpilasele:
   1) kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad või valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;
   2) kes on sooritanud õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele (või lõikes 2 sätestatud tingimustel eesti keele teise keelena), matemaatika ja võõrkeele (inglise, prantsuse, vene või saksa keeles) riigieksamid;
   3) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele gümnaasiumi koolieksami; 4) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö.
2. Õpilased, kes on gümnaasiumis õppinud eesti keelt teise keelena, õpilased, kes on lõpetanud põhikooli vene või muu õppekeelega koolis või klassis ja on asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi, ning õpilased, kes on vene või muu õppekeelega gümnaasiumist või gümnaasiumiklassist asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi, võivad valida, kas sooritavad eesti keele või eesti keele teise keelena riigieksami.
3. Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutatus.
4. Õppenõukogu otsusega võib gümnaasiumi koolieksamina arvestada edukat osalemist üleriigilisel või rahvusvahelisel ainevõistlusel gümnaasiumiastmes. Sellisel juhul hinnatakse õpilase eksamit hindega “väga hea”.

13. peatükk. Haridusliku erivajadusega õpilase õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

I jagu. Üldsätted

§ 13.1. Sissejuhatus

(1) Tugimeetmed on suunatud õpiraskustega, käitumisprobleemidega, tervisehäiretega, pikemaajaliselt õpikeskkonnast eemal viibivatele, kooli õppekeelt ebapiisavalt valdavatele või andekatele õpilastele.

(2) Tugimeetmete eesmärk on võimalikult varajane märkamine ja püüd ennetada õpi-, suhtlemis- ning käitumisprobleeme.

§ 13.2. Haridusliku erivajadusega õpilane

(1) Haridusliku erivajadusega õpilane on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppest eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas.

(2) Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne (spordialane) võimekus.

(3) Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib kool teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanem. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava.

(4) Kui individuaalse õppekavaga ettenähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, on individuaalse õppekava rakendamine lubatud üksnes nõustamiskomisjoni soovitusel. Nõustamiskomisjonile suunamiseks täidab

klassijuhataja koostöös aineõpetajatega „Õpilase vaatluse kaardi" vormi.

§ 13.3. Üldpõhimõtted õpilase arengu toetamisel

(1) Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtub kool kaasava õppe põhimõtetest. Tulenevalt õpilase individuaalsetest vajadustest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide, õpetaja abide ja teiste spetsialistide koostöös.

(2) Vajaduse korral tagatakse õpilasele koolis tasuta vähemalt eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.

(3) Iga õpilaste arengu toetamiseks ja probleemide ennetamiseks on koolis loodud järgmised võimalused:

1) arenguvestlused arengupotentsiaali väljaselgitamiseks ja kokkulepete sõlmimiseks vähemalt üks kord õppeaastas;
2) ainealased konsultatsioonid;
3) logopeedilis-eripedagoogiline nõustamine, logopeedi tunnid;
4) koolipsühholoogi konsultatsioonid ja nõustamine õpilase, lapsevanema ja õpetaja tasandil;
5) pedagoogiline nõustamine lapsevanematele;
6) vajadusel loengud lapsevanematele;
7) võimete, isiksuse ja kutsealase sobivuse testimine ja konsultatsioon;
8) huvitegevuse, spordi, projektide ja laagritega seotud arendavad tegevused;
9) õpetajate individuaalne töö andekatega oma õppeaines; 10) võimalusel pikapäevarühm 1. klasside õpilastele.

II jagu. Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord

§ 13.4. Teenuse kirjeldus

(1) (1) Tugispetsialistide teenus (edaspidi teenus) on õppeprotsessis õpilase arengut, võimetekohast õppimist ja sotsiaalseid oskusi toetav logopeedi, eripedagoogi, koolipsühholoogi või sotsiaalpedagoogi teenus.

(2) Tugispetsialist:

1) teeb koostööd õpetajate ja teiste tugispetsialistidega õpilase abi- ja toetusvajaduse väljaselgitamiseks ning hindab õpilase arengut ja toimetulekut õpikeskkonnas eriala kompetentsist lähtuvalt;

2) nõustab ja toetab õpetajat õpilase õppe- ja arendustegevuste planeerimisel ning läbiviimisel, õpilasele sobiva õppemetoodika ja õppevormi leidmisel, sobilike õppematerjalide, abivahendite valimisel ja kohandamisel ning individuaalse õppe korralduse kava või õppekava koostamisel;
3) toetab ja suunab õpilast esile kerkinud probleemide lahendamisel ning kavandab ja viib läbi õpilase erivajadusest tulenevalt sekkumisi ning õpilase arengut, toimetulekut ja sotsiaalset tegevusvõimet toetavaid tegevusi individuaalselt või rühmas ning hindab rakendatud meetmete tulemuslikkust;
4) koostöös teiste tugispetsialistidega nõustab kooli juhtkonda, õpetajaid ja kooli töötajaid erivajadustega õpilaste õppe korraldamisel, õpilase vajadusi arvestava arengu- ja õpikeskkonna kujundamisel ja õpilase toetamiseks sobivate meetmete valikul;
5) nõustab erialase pädevuse piires vanemaid ja perekonda lapse arengu ja toimetuleku toetamisega seotud küsimustes;
6) teeb vajadusel koostööd meditsiini-, rehabilitatsiooni-, sotsiaalvaldkonna jm spetsialistidega õpilasele vajaliku toe pakkumiseks.

§ 13.5. Tugispetsialistid

Koolis töötavad järgmised tugispetsialistid:
1) haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija;
2) sotsiaalpedagoog;
3) koolipsühholoog;
4) logopeed;
5) õpetaja abi; 6) kooliõde.

§ 13.6. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija

(1) Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel, nõustab vanemat ning teeb õpetajale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning ühelt haridustasemelt teisele ülemineku toetamiseks.

(2) Hariduslike erivajaduste õpilaste õppe koordineerija tööülesanded:
1) õppija erivajaduste märkamine ja hindamine;

2) õpilase arengu- ja õpioskuste taseme kindlaks tegemine ja tema arengut mõjutavate tegurite ning õpivajaduste välja selgitamine;
3) hindamistulemuste dokumenteerimine;
4) õpetajate juhendamine ja nõustamine õpilase õppe planeerimisel ja läbiviimisel;
5) teiste erialaspetsialistide kaasamine;
6) õppija arengut toetavate lisategevuste soovitamine,
7) koostöös teiste spetsialistidega erivajadustega õppija toetamine ja suunamine;
8) sobiva õpikeskkonna kujundamine;
9) vanemate, teiste spetsialistide ja kolleegidega koostöö loomine;
10) koostöö võrgustiku koordineerimine; 11) dokumentatsiooni koostamine.

§ 13.7. Sotsiaalpedagoog

(1) Sotsiaalpedagoogi ülesandeks on:

1) õpilase sotsiaalsete oskuste hindamine ning tema eakohast tegutsemisvõimet takistavate tegurite analüüsimine, õpilase suhtlemisoskuse ja sotsiaalse pädevuse kujundamine ja toetamine;
2) eakaaslastest eristuva õppija arengu toetamine ja suunamine;
3) koolis esilekerkivate õpilaste sotsiaalsete ja koolikohustuse täitmist takistavate probleemide kaardistamine, nende ennetus- ja lahendustegevuste koordineerimine.
4) vanemate, õpetajate ja kolleegide nõustamine;
5) vanemate, teiste spetsialistide ja kollegidega koostöö loomine.

§ 13.8. Koolipsühholoog

Koolipsühholoogi ülesandeks on:

1) õpilase psühholoogilist arengut ja õppeprotsessis toimetulekut mõjutavate tegurite (psüühilised protsessid, isiksuse omadused, emotsionaalne seisund, vaimse tervise probleemid, suhtlemis- ja käitumisoskused) hindamine;
2) õpilase nõustamine isikliku elu, õppetööga ning vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel;
3) õpilase toetamine ning vanema ja kooli personali nõustamine kriisisituatsioonist väljatulekuks toe korraldamisel.

§ 13.9. Logopeed

Logopeedi ülesandeks on:

1) õpilase kommunikatsioonivõime hindamine, kommunikatsioonihäiretega õpilaste väljaselgitamine, nende suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine ning neile sobiva suhtluskeskkonna soovitamine;
2) õpetajate toetamine õpilaste kommunikatsioonivõime arendamisel, taastamisel ning kompenseerimisel.

§ 13.10. Õpetaja abi

(1) Õpetaja abi abistab tervise-, õpi -ja käitumisprobleemidega õpilasi, kes vajavad suunamist koolipäeva vältel ainetunnis, vahetunnis või õppekäikudel.

(2) Õpetaja abi töötab erivajadustega õpilastega koostöös õpetajaga, vajadusel tugisüsteemi spetsialistide juhendamisel, tagamaks õppeprotsessi efektiivsus tunnisituatsioonis.

§ 13.11. Kooliõde

(1) Kooliõde nõustab õpetajaid ja tugisüsteemi liikmeid õpilaste terviseprobleemide küsimustes.

(2) Vajadusel osaleb kooliõde tugisüsteemi koosolekutel.

§ 13.12. Teenuse rakendamise kord

(1) Teenuse rakendamine, selle maht ja kestus otsustatakse tugispetsialistide, klassi- ja aineõpetajate koostöös.

(2) Kool võib kaasata teenuse vajaduse hindamisel ja õpilasele toe valikul teiste valdkondade spetsialiste väljastpoolt kooli, teavitades sellest vanemat või tema seaduslikku esindajat.

(3) Teenuse valikul arvestatakse õpilase vanust, vajadusi, individuaalseid eeldusi ja võimeid, samuti lahendamist vajava probleemi iseloomu õpilase eripärast lähtuvalt. Teenuse valikul kuulatakse ära õpilase või tema seadusliku esindaja arvamus.

(4) Direktor võtab teenuse osutamiseks kooli tööle vajalikud tugispetsialistid või korraldab teenuse kättesaadavuse muul viisil, arvestades seejuures õpilaste vajadustega.

(5) Õpilase või tema seadusliku esindaja poolt teenuse saamiseks soovi avaldamisel või teenuse järele vajaduse ilmnemisel korraldab kool õpilasele võimaluse vestelda isiklikult tugispetsialistiga mitte hiljem kui nädala jooksul. Õnnetusjuhtumi puhul või olukorras, kus õpilase enda või teiste õpilaste elu või tervis on ohus, tuleb õpilasele teenust pakkuda esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui järgmisel tööpäeval.

(6) Teenuseid osutatakse koolis või vanema või tema seadusliku esindaja nõusolekul muus asukohas. Teenuse osutamisel muus asukohas teeb teenuse osutaja koostööd kooliga ning edastab koolile vajalikku infot teenuse sisu, mahu ning tulemuslikkuse kohta.

(7) Teenuse osutamisel järgitakse teabe avalikustamise reegleid ja isikuandmete töötlemise põhimõtteid. Teenuste korraldamisega seotud isikutel on õigus avaldada üksteisele õpilasele abi ja teenuse korraldamiseks vajalikke isikuandmeid, sealhulgas delikaatseid isikuandmeid, kuid üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik õpilasele abi ja teenuse korraldamiseks.

(8) Tugispetsialistide poolt õpilasele läbiviidud hindamiste, testimiste ja uuringute järeldused vajalike sekkumiste kohta, spetsialistide antud soovitused, rakendatud teenused ja meetmed ning hinnang nende tulemuslikkusele kantakse ajalises järjekorras õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile.

(9) Andmed õpilasele osutatud teenuse kohta kantakse Eesti Hariduse Infosüsteemi õpilaste alamregistrisse.

III jagu. Õpilasele vajalik tugi, selle väljaselgitamine ja rakendamine

§ 13.13. Õpilase rakendatava toe liigid

Õpilasele võib rakendada:

1) üldist tuge; 2)
tõhustatud tuge; 3)
erituge.

§ 13.14. Üldine tugi

(1) Üldist tuge antakse õpilastele, kellel esinevad pikemaajalisest puudumisest või muudest põhjustest tingitud ajutised õpiraskused, kirjutamis- või lugemisraskused, probleemid, mis on tingitud sotsiaalmajanduslikust põhjustest, tervislikust seisundist või psüühilistest traumadest jne.

(2) Üldise toe rakendamisel kasutatakse järgmisi võtteid:

1) tööjuhendi täiendav selgitamine;
2) juhendamine töö kaigus;
3) töö raskusastme reguleerimine;
4) rohkema aja võimaldamine ülesande täitmiseks;
5) vastamiseks sobivama ja rahulikuma keskkonna võimaldamine (individuaalne, vähendatud koosseisus);

6) individuaalne vastamine õpetaja juhendamisel;
7) ülesannete täitmine iseseisval tööl alternatiivsel viisil;
8) ülesannete juhiste või küsimuste lihtsustamine;
9) tekstide jõukohastamine;
10) luba kasutada hindelises töös ja/või tunnitöös abimaterjale ja –vahendeid;
11) kirjutamisraskustega õpilastel spetsiaalsete arvutiprogrammide, sõnaraamatute kasutamise võimaldamine, võimalus küsida õpetajalt sõnade õigekirja kohta;
12) konsultatsioonide läbiviimine õpitud teemade kinnistamiseks;
13) kirjaliku töökorralduse suuline ümbersõnastamine õpetaja poolt või kirjalike töökorralduste sõnastuse lihtsustamine;
14) õppeülesannetesse täpsustavate juhiste ja näidiste lisamine või ärajätmine;
15) kontrollivõimalused töö ajal ja pärast tööd;
16) õpilase iseseisva töötamise taseme reguleerimine tuttavate töövõtete ja kohase materjali valikuga;
17) korraldusele negatiivse instruktsiooni lisamine;
18) korralduse saatmine näpu/käe osutusega;
19) verbaalset instruktsiooni meenutamine;
20) tekstide liigendamine;
21) tähelepanu juhtimine tunnustele või detailidele, mis võivaad õpilasel jääda märkamata;
22) diferentseeritud hindamine;
23) väiksem koormus tunnis, ülesannete hulga vähendamine.

(3) Täiendavalt võib rakendada kohandusi
1) õppesisus – õpitulemuste vähendamine kuni rahuldava taseme tulemusteni;
2) õpiprotsessis;
3) õppe kestuses – lühemad või pikemad tunnid, puhkepauside võimaldamine;
4) õppekoormuses – pikem aeg tunni- või koduste ülesannete täitmiseks, kodutööde hulga muutmine;
5) õppekeskkonnas – täiendavate abivahendite kasutamine, õpe väiksemas rühmas.

§ 13.15. Tõhustatud tugi

(1) Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu terviseseisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

1) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
2) pidevat tugispetsialistide teenust ja osaajaga õpet individuaalselt või rühmas; 3) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal; 4) õpet eriklassis.

(2) Tõhustatud tuge vajavad õpilased kaasatakse üldjuhul tavaklassi, kus neile rakendatakse osaajalist õpet individuaalselt või vastavas tasemerühmas, milles rakendatakse eripedagoogilise sekkumise põhimõtteid, mida järgitakse ka koosõppes tavaklassiga. Õpilast toetatakse tugispetsialistide poolt, vajadusel toetatakse õpilast klassis tugispetsialistide soovituste kohaselt individuaalselt õpetaja või õpetaja abi poolt.

(3) Kui koolis on piisav hulk ühes vanuses ja sarnasel arengutasemel olevaid õpilasi, kes vajavad spetsiifilist õppekorraldust, siis on võimalik õpet läbi viia ka eriklassis eripedagoogi juhendamisel ja eriklassile koostatud õppekava alusel.

(4) Õpilasele tõhustatud toe rakendamiseks on vaja koolivälise nõustamismeeskonna soovitust.

§ 13.16. Eritugi

(1) Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelepuudest või liitpuudest vajab:

1) puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
2) osaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

(2) Õpilasele tõhustatud eritoe rakendamiseks on vaja koolivälise nõustamismeeskonna soovitust.

§ 13.17. Õpilase arengu toetamine

(1) Direktor määrab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija, kelle ülesanne on korraldada koolisisest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks, ning koordineerida koolivälises võrgustikutöös osalemist.

(2) Kui õpilasel ilmneb vajadus saada tuge, teavitatakse sellest vanemat ning kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise, mille käigus hindavad õpetajad ja koolis töötavad tugispetsialistid õpilase õpihuvi ja motivatsiooni, õpioskusi, õpilase tugevaid

ja nõrku külgi erinevates õppeainetes ja sotsiaalsetes oskustes, tunnetustegevust, emotsionaalset seisundit ja käitumist koolis. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.

(3) Õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, annab kool üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajaduse korral õpiabitundide korraldamist individuaalselt või rühmas.

(4) Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge. Sellisel juhul on õpilane käsitletav haridusliku erivajadusega õpilasena.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ning koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitused, rakendatud teenused ja tugi ning hinnang nende tulemuslikkuse kohta kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile.

(6) Vähemalt korra õppeaastas ja juhul, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppenud, hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb ettepanekud edasiseks tegevuseks.

(7) Õpilase õppekavas sõnastatud eesmärkide täitmiseks ja talle vajaliku toe pakkumiseks võib lisaks tavaklassidele moodustada ka õpiabi- või tasemerühmi või eriklasse. Õpe õpiabi- või tasemerühmas või eriklassis peab olema õpilase vajadustest lähtudes põhjendatud ja ajaliselt piiritletud ning järgida tuleb haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi. Erituge vajava õpilase õpetamisel tavaklassis peab arvestama koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi.

(8) Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga või riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, tuleb õpilasele koostada riiklikes õppekavades sätestatud tingimustel individuaalne õppekava.

(9) Koolivälise nõustamismeeskonna soovituse kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab kool õpilasele tõhustatud tuge või erituge, terviseseisundist tulenevat koduõpet, koolikohustuslikule õpilasele mittestatsionaarset õpet, vähendab ja asendab riiklikus

õppekavas ettenähtud õpitulemusi ühes või mitmes aines, soovitab lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppe rakendamist või vabastab õpilase kohustusliku õppeaine õppimisest.

(10) Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on kooli direktoril ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijal õigus töödelda hariduse infosüsteemi teise kooli või lasteasutuse ja koolivälise nõustamismeeskonna kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovituse ning tuge saavale õpilasele rakendatud tõhustatud toe ja eritoe kohta, kuid üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks.

(11) Tõhustatud või eritoe õpilastele võib I ja II kooliastmes kohaldada kujundavat sõnalist hindamist (KH) ning kasutada trimestri õpitulemuste hindamisel mitteeristavat hindamist. Erandkorras võib mitteeristavat hindamist rakendada ajutise meetmena (kuni üks õppeaasta) ka III kooliastme õpilasel, kelle riigikeele tase ei võimalda tavapärases mahus õppetööga toime tulla.

(12) Hindamispõhimõtete erisustest teavitab kool lapsevanemaid ja aineõpetajaid.

§ 13.18. HEV õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart

(1) Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil (edaspidi arengukaart).

(2) Arengukaardi koostamise, pideva täiendamise ja delikaatsete andmete kaitse eest vastutavad klassijuhataja ja HEV õpilaste õppe koordineerija.

(3) Arengukaarte säilitatakse elektrooniliselt ja neid trükib lapsevanema suulise avalduse alusel välja ja allkirjastab HEV õpilaste õppe koordineerija.

(4) Arengukaarte ei trükita, ei säilitata paberkujul ega levitata elektrooniliselt ilma lapsevanema nõusolekuta.

(5) Iga klassijuhataja näeb vaid oma klassi õpilaste arengukaarte.

§ 13.19. Andekas laps ja erivajadus

(1) Lapse andekust märkavad ja arvestavad oma töös tema erivajadusega aineõpetajad, ringijuhid, tugisüsteemi spetsialistid ja klassijuhatajad ja juhendajad.

(2) Andekatele võimaldatakse lisatööd ainetunnis:
1) õpilasele keerukama raskusastmega ja ainekava laiendavad ülesannete andmine;
2) õpilase suunatakse omandatud materjali rakendama ja näiteid välja töötama, mahajääjat aitama, tasemelt tugevamaid ja loovuse rakendamist nõudvaid ülesandeid lahendama;
3) eduka õpilase kaasamine õpetaja abistamisele tunniks lisamaterjalide ettevalmistamisel.

(3) Andekatele võimaldatakse täiendavat tunnivälist tegevust:
1) info edastamine õpilastele väljaspool kooli toimuvatest ainealaste ürituste kohta ja õpilaste suunamine nendest üritustest osa võtma;
2) osalemine aineringides, projektides, individuaalsetes konsultatsioonides;
3) ettevalmistamine aineolümpiaadideks, konkurssideks jms;
4) suunamine teaduskooli, huvikooli;
5) osalemine koolivälistel ainealastel üritustel, võistlustel, konkurssidel;
6) iseseisev töö raamatukogus või juhendaja juures;
7) lisalektüüri soovitamine populaarteaduslikest raamatutest, teaduskirjandusest ja perioodikast.

(4) Vajadusel rakendatakse andekate õpilaste puhul individuaalset õppekava.

§ 13.20. Pikapäevarühm

(1) Pikapäevarühma ülesandeks HEV õpilase toetamisel on õpetajapoolse toetuse ja õpiabi pakkumine väljaspool ainetundi ning õpilase individuaalsuse väljaselgitamine, õpioskuste kujundamine ja vastastikust suhtlemist arendavate tegevuste organiseerimine.

(2) Pikapäeva rühma õpetaja suunab kodutööde tegemist.

(3) Pikapäevarühmas tegeletakse erinevate tegevustega vastavalt pikapäevarühma päevakavale.

§ 13.21. Meetmete mõju hindamine

(1) Tugiteenuse rakendamise tulemuslikkuse kohta märgivad kõik hariduslike erivajadustega õpilasega tegelenud õpetajad ja spetsialistid vähemalt kord õppeaastas (õppeaasta lõpus) arengukaarti õpilase toimetuleku kirjelduse ja esitavad omapoolsed soovitused.

(2) Lähtuvalt eelnevast kavandatakse edasised tegevused:
1) tugiteenuste lõpetamine;
2) tugiteenuse jätkamine samal või tõhustatud viisil;

3) täiendavate uuringute teostamine;
4) tugiteenuste vahetamine või muu teenuse lisamine; 5) ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks vms.

§ 13.22. Individuaalne õppekava

(1) Individuaalne õppekava (edaspidi IÕK) on hariduslike erivajadustega õpilase jaoks koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks.

(2) IÕK koostatakse vajadusel õpilasele, kelle on eriline andekus või õpi- ja/või käitumisraskused, terviserikked, puuded või kes on pikaajaliselt õpikeskkonnast eemal viibinud.

(3) IÕK koostamiseks on vajalik HEV õpilaste õppe koordineerija ja klassijuhataja ühine otsus, nõustamiskomisjoni või erispetsialisti näidustus ja kooli juhtkonna nõusolek.

(4) IÕK esitab klassi õppekavaga võrreldes õpilaste kognitiivsele arengule ühe või mitme pädevuse osas vähendatud või suurendatud nõudmised. Selleks tuleb:

1) määrata kindlaks õpilase vajaduste kaetus, probleemi olemus ja IÕK rakendamise eesmärk;
2) teha kindlaks õpilaste eeloskused ja olemasolevad ressursid, tugevused, toetussüsteemid;
3) määrata arendatavad oskused (kui õpilasel puuduvad teatavad õpioskused vm oskused);
4) määratleda eeldatavad tulemused;
5) koostada vajadusel eraldi töökava õpetaja töökava juurde; 6) töötada välja hindamiskriteeriumid .

(5) Töö üldised suunad kirjeldatakse tabelina, millele lisatakse tööplaan õpitulemuse saavutamiseks. Tööplaan koostatakse määratud ajaks õppenädalate kaupa üldist tööplaani õpilase vajadustele ja võimetele kohandades. (6) IÕK koostamisel lähtutakse kolmest põhimõttest:

1) materjal on õpilasele jõukohane;
2) on olemas abistavad vahendid (sõnaraamatud, kalkulaatorid jne); 3) on tagatud õpetaja vahetu abistamine.

(7) IÕK koostamise ja täitmisega on seotud järgmised isikud:

1) klassijuhataja (õpilase tugiisik, viib läbi arenguvestlusi);

2) klassiõpetaja/aineõpetaja (juhendab IÕK koostamist);
3) logopeed (kõneravi ja tagasiside edasijõudmise kohta, õpioskused);
4) koolipsühholoog (nõustab, toetab, õpetab õpioskusi);
5) lapsevanem (tagab koolikohustuse täitmise ja kontrollib iseseisva töö tegemist, hoiab sidet kodu ja kooli vahel);
6) kooli juhtkonna töötaja (kindlustab ruumid, tunniplaani ja kontrollib IÕK rakendamist).

14. peatükk. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldamine

§ 14.1. Õpilaste ja vanemate teavitamine

(1) Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õpilase arengu ja toimetuleku kohta koolis, samuti õppe ja kasvatuse korralduse kohta.

(2) Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri või kursuse või õppeaasta algul aineõpetajate ja klassijuhataja poolt.

(3) Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste kättesaadavuse. Karjääriteenuseid korraldab karjäärikoordinaator koos karjäärimeeskonnaga.

(4) Õpilane ja vanem saavad tagasisidet õpilase arengu ja õppetöö tulemuste kohta vestlustes klassijuhataja ja aineõpetajatega, arenguvestluste ja Stuudiumi vahendusel.

(5) Kool tagab õpilasele ja vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta. Teavet õppe ja kasvatuse korralduse kohta saab kooli kodulehelt, klassijuhatajalt, aineõpetajatelt, klasside meililistide kaudu ning klassi lastevanemate koosolekutel ja kooli lastevanemate üldkogul.

§ 14.2. Õpilaste ja vanemate nõustamine

(1) Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse koolis välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning vajadusel korraldatakse diferentseeritud õpet.

(2) Koolis tagatakse õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendav pedagoogiline juhendamine väljaspool õppetunde:

1) aineõpetaja konsultatsioonid, pikapäeva- ja õpiabitunnid;
2) individuaalne nõustamine ja konsultatsioon koolipsühholoogilt;
3) individuaalsed ja rühmapõhised logopeeditunnid;
4) järelvastamise võimalus vastavalt kooli hindamisjuhendis määratud korrale.

(3) Kool tagab õpilasele ja vanematele nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes, õpilase arengu toetamises ja koduses õppimises. Nõustamiseks tuleb pöörduda vastava

spetsialisti (aineõpetaja, klassijuhataja, koolipsühholoog, logopeed, õppejuht jt juhtkonna liikmed) poole.

15. peatükk. Karjääriõppe, -info ja -nõustamise korraldamine

§ 15.1. Karjääriteenuste korraldus.

(1) Karjääriteenus on teenus, mis aitab õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundab hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust.

(2) Kool tagab õpilastele karjääriteenuse kättesaadavuse, korraldades õpilaste ja vanemate nõustamist ning teavitamist edasiõppimise võimalustest.

(3) Koolis korraldatakse eelkõige karjääriõpet ja karjääriinfo vahendamist.

(4) Karjääriõpe on teoreetiline ja praktiline õpe, mille raames õpilane kujundab karjääri planeerimiseks vajalikud oskused ja teadmised ning elukestvaks õppeks valmisolekut soodustavad hoiakud. Karjääriõpe jaguneb 3 põhiteema vahel:

1) enesetundmine (karjääriõpetuse ringitund, arenguvestlused, huviringid, võimete/huvide testimine, karjäärinõustamine, eneseanalüüs);
2) õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine (kohtumised erinevate ametite esindajatega, ettevõtete külastused, kohtumised vilistlastega, töövarjupäev, koolide ja ametite tutvustused, õppekäigud, infopäevad, koolide külastused, infootsing jms);
3) planeerimine ja karjääriotsuste langetamine (karjääriõpetuse ringitund, temaatilised klassijuhatajatunnid, eneseanalüüs jms).

(5) Karjääriõpe hõlmab kõiki kooliastmeid. Karjääriõpet korraldavad:

1) kõik aineõpetajad ainetundides, arvestades õppekava läbiva teema "Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" sisu ja eesmärke;
2) klassijuhatajad arenguvestlustel;
3) koolitöötajad koostöös aineteüleste, klassidevaheliste ja ülekooliliste ettevõtmiste ning projektidega (aulaloengud ja -kohtumised, õppekäigud, projektipäevad, ainenädalad, konkursid jms);
4) ringijuhid tunnivälises tegevuses.

(6) Karjääriõppe tulemusena õpilane seostab:

1) enda isiksuseomadused ja kutsealade nõudmised;
2) hariduse ja tööturu;
3) oma karjäärivalikud ja valikutega kaasneva vastutuse;
4) õpioskused tulevaste õpingute ja tööeluga;
5) planeerib teadlikult oma tulevikku ja koostab selleks plaani

16. peatükk. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

§ 16.1. Õpetajate koostöö

(1) Õpetaja koostöö eesmärgiks on õppekavas kirjeldatud taotletavate õpitulemuste ja pädevusteni jõudmine õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lähtudes õpiväljunditest, etteantud ajast, õppekavas kirjeldatud õppesisust ja õppetegevusest.

(2) Õpetajad teevad koostööd õppetoolides, õppenõukogus, töörühmades ning jagavad oma kogemusi töökoosolekutel ning kolleegidega suhtlemisel.

(3) Erinevate ainevaldkondade vaheline õpetajate koostöö kooskõlastatakse metoodikanõukogus, kuhu kuuluvad õppetoolide esimehed.

§ 16.2. Õpetaja töö planeerimine

(1) Õpetaja planeerib oma tööd töökavas.

(2) Töökava koostatakse kooli õppekavas esitatud ainekavade alusel.

(3) Õpetaja töökava on vormistatud arvutil.

(4) Töökava esitatakse Stuudiumi keskkonnas.

(5) Õpetaja esitab konkreetsed töökavad ainete ja klasside kaupa. Kohustusliku osana esitatakse aine õppeteemade loetelu, õpitulemused, kasutatavad materjalid ning hindamispõhimõtted kursuste või trimestrite kaupa. Hindamise kohta esitatakse informatsioon õpilastele iga trimestri/kursuse algul Stuudiumi kaudu. Õpilaste teavitamisel kantakse kontrolltööd jm arvestuslikud tööd koos tähtajaga esimesel võimalusel ka Stuudiumi, märgistades kontrolltööde puhul ka ruudu, et seda kuvataks kontrolltööde tabelis.

(6) Töökava esitatakse õppejuhile enne õppeaasta algust eelmise õppeaasta viimaseks õppenõukoguks, kui ei ole kokku lepitud teisiti.

17. peatükk. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

§ 17.1. Kooli õppekava arendustöö

(1) Kooli õppekava arendustöö on pidev protsess.

(2) Kooli õppekava koostamine ja arendamine toimub õpilaste ja õpetajate, õpetajate ja juhtkonna, kooli hoolekogu, kooli ja lastevanemate, kooli omaniku, kooli õppe- ja kasvatustööd toetavate teiste õppeasutuste ja organisatsioonide koostöös.

(3) Kooli õppekava arenduse üldjuht on direktor, kes delegeerib ülesandeid õppejuhtidele, arendusjuhile ja õppetoolidele.

(4) Kooli õppekavatöös kasutatakse erinevaid töövorme, milles osalevad kõik pedagoogid.

(5) Ainekavade arendustööd juhivad õppetoolide juhid, kes delegeerivad ülesandeid aineõpetajatele.

§ 17.2. Kooli õppekava uuendamine ja täiendamine

(1) Kooli õppekava uuendatakse ja täiendatakse:

1) riikliku õppekava muudatuste korral;
2) kooli arengukava muudatuste ja täienduste korral;
3) iga-aastase arendustöö tulemusena.

(2) Parandus- ja muudatusettepanekuid kooli õppekavasse võivad esitada kõik õppenõukogu liikmed ja teised huvigrupid.

(3) Muudatused kooli õppekavas jõustuvad pärast kehtestamist järgmise õppeaasta algusest.